

I

(Tájékoztatók)

SZÁMVEVŐSZÉK

9/2006. SZ. KÜLÖNJELENTÉS

a Bizottságnál, a Parlamentnél és a Tanácsnál felmerült fordítási költségekről, az intézmények válaszaival együtt

(az EK-Szerződés 248. cikke (4) bekezdésének második albekezdése alapján)

(2006/C 284/01)

TARTALOMJEGYZÉK

	Bekezdés	Oldal
RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK		3
ÖSSZEFOGLALÓ	I–IX.	4
BEVEZETÉS	1–11.	5
Jogi keretek	2–3.	5
Az EU-intézmények fordítószolgálatának felépítése	4–8.	5
Az ellenőrzés hatóköre és módszere	9–11.	6
ÉSZREVÉTELEK	12–95.	6
Milyen eljárások biztosítják, hogy a fordítási igényeknek eleget tesznek, illetve nem fordítanak feleslegesen	12–36.	6
A fordításigénylést szabályozó belső iránymutatások	13–18.	6
Ki tudja-e elégíteni az igényeket a fordítói kapacitás	19–23.	7
A lefordított oldalak számának alakulása	24–26.	7
Az intézmények gyakorlati intézkedései a fordítási mennyiség korlátok között tartására	27–36.	9
Minőség-ellenőrzés	37–46.	9
A fordítások megfelelő minőségét biztosító ellenőrzések	37–43.	9
A határidők betartása, illetve a megrendelői elégedettség egyéb elemei	44–46.	10
A fordítások költsége és hatékonysága	47–95.	10
A fordítási költség	47–52.	10
A fordítási eljárás hatékonysága	53–95.	13
KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK	96–109.	18
Milyen eljárások biztosítják, hogy a fordítási igényeknek eleget tesznek, illetve nem fordítanak feleslegesen	96–98.	18
Milyen eljárások biztosítják, hogy a fordítások időben elkészülnek, és minőségük a céljuknak megfelelő	99–101.	19
A fordítások költsége és hatékonysága	102–109.	19

	<i>Bekezdés</i>	<i>Oldal</i>
I. MELLÉKLET: A Bizottságra, a Parlamentre és a Tanácsra vonatkozó rendelkezések	1–12.	21
Bizottság	1–6.	21
Parlament	7–10.	21
Tanács	11–12.	22
II. MELLÉKLET: A fordítás költségének megbecsülésére kidolgozott számvevőszéki módszer	1–9.	24
Az intézmények válaszai		25

RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK

A III DG	A Tanács Főtitkárságának A III Igazgatósága (Fordítás és dokumentumok előállítása)
Az EU-10 nyelvei	Az EU 10 új tagállamának hivatalos nyelvei
Az EU-15 nyelvei	Az EU bővítés előtti 15 tagállamának hivatalos nyelvei
CIEQ	A külsős fordítások minőségét értékelő intézményközi bizottság
CRE	Compte-rendu in extenso (a parlamenti plenáris üléseken elhangzott viták részletes jegyzőkönyve)
DG	Főigazgatóság
DGT	A Bizottság Fordítási Főigazgatósága
EP	Európai Parlament
EPSO	Európai Személyzeti Felvételi Hivatal
HL	Az Európai Unió Hivatalos Lapja
ICTI	Fordítási és Tolmácsolási Intézményközi Bizottság
ISC	Szolgálatok közötti konzultáció (a bizottsági főigazgatóságok közötti konzultáció)
MEP	Európai parlamenti képviselő
SGC	A Tanács Főtitkársága
TIE	Teljesidő-egyenérték (teljes munkaidőben dolgozó belső fordító éves teljesítményének mutatója)

ÖSSZEFOGLALÓ

I. Az európai intézményekben 21 nyelv bír hivatalos, illetve munkanyelvi státusszal. Minden EU-intézmény saját fordítószolgálattal rendelkezik. Tevékenységük jellegéből adódóan az intézmények közül a Bizottságnak, a Parlamentnek és a Tanácsnak kell a legnagyobb mennyiségű fordításról gondoskodnia. Mivel a felmerülő igények az év folyamán egyenetlenül oszlanak meg, illetve az EU-10 nyelveit illető átmeneti belső kapacitáshiány miatt, az európai intézményeknek belső fordítók mellett külsős fordítókat is foglalkoztatniuk kell.

II. Az ellenőrzés célja az volt, hogy felmérje, milyen hatékonysággal és eredményességgel kezeli fordítási erőforrásait, illetve fordítással kapcsolatos kiadásait a Bizottság, a Parlament és a Tanács. A Számvevőszék három kérdésre keresett választ:

- Sikerül-e eleget tenni a fordítási igényeknek, illetve megfelelő eljárásokkal elkerülhető-e a felesleges fordítás?
- Időben elkészülnek-e a fordítások, és céljuknak megfelelő-e a minőségük?
- Korlátok között tudták-e tartani az intézmények a fordítási költségeket?

III. Az ellenőrzés tanúsága szerint az intézmények különböző módokon igyekeztek megfelelni a növekvő fordítási igényeknek. Mind a Bizottság, mind a Tanács megfelelő intézkedésekkel igyekszik csökkenteni a valamennyi nyelvre lefordítandó iratok számát. A fordítási igénylések jelentős részére azonban nem vonatkoznak az egyes intézmények belső fordítási iránymutatásai, és egyik intézménynél sem működik olyan eljárás, amely világosan és ellentmondásmentesen szabályozná a fordításigényléseket.

IV. Az ellenőrzés alá vont három fordítószolgálat általában időben és a megkövetelt minőségben teljesítette az EU-15 nyelveire készítendő fordításokat, az EU-10 nyelvei esetében azonban 2004-ben jelentős gondok adódtak.

V. Egyik fordítószolgálatnak sincs eszköze a megrendelő elégedettségének mérésére, amint a minőségre vonatkozó panaszok kezelésére sincsenek eljárásaik. Csak a Bizottságnak vannak minőség-ellenőrzési iránymutatásai. A Parlament használ minőségi mutatókat – ilyen pl. az oldalanként talált hibák száma –, a Bizottság és a Tanács azonban nem.

VI. A Bizottság 2002-es adatainak kivételével egyik intézmény sem készített számításokat az összes fordítási költségre vagy az egy fordított oldalra eső átlagköltségre nézve. A Számvevőszék számításai szerint 2003-ban a Parlamentnél és a Tanácsnál felmerült teljes fordítási költség kb. 100–100 millió EUR volt, a Bizottságnál pedig 215 millió EUR. Miután az EU 2004. májusi bővítésével a nyelvek száma is megnőtt, 2005-ben a fordítási költségek a Parlamentnél 128, a Tanácsnál 126, a Bizottságnál pedig 257 millió EUR körüli összegre nőttek. Az egy oldalra eső átlagköltség 2003-ban a Parlamentnél és a Bizottságnál 150 EUR volt, míg a Tanácsnál 254 EUR. 2005-ben az egy oldalra eső átlagköltség a Bizottságnál 194, a Tanácsnál pedig 276 EUR-ra nőtt, a Parlamentnél viszont 119 EUR-ra csökkent. Belsőökkel fordíttatni drágább, mint külsősökkel, ám a kettőt nehéz összehasonlítani, egyrészt mert a külsős fordítók más jellegű szövegeket kapnak, másrészt mert a belsősök elismerten jobb minőségben fordítanak.

VII. A Bizottságnál és a Tanácsnál sikerült elérni, hogy az EU-15 nyelveire kevesebb fordítást igényeljenek, ennek következtében azonban kihasználatlan kapacitás maradt, és átlagon aluli volt a termelékenység. A Számvevőszék megállapítása szerint azonban az egyes intézmények különböző nyelvi egységeinél számottevően eltért a termelékenység, akárcsak a külsős fordítóknak kiküldött anyagok aránya.

VIII. 1995 óta az EU fordítószolgálati több területen erősítették együttműködésüket, így például a munkaerő-felvétel, a terminológiai adatbázis létrehozása és az informatikai eszközök beszerzése terén. A Számvevőszék véleménye szerint megtakarítást eredményezne az intézményközi együttműködés további erősítése, különösen az, ha az egy-egy intézménynél meglévő szabad kapacitás más intézmények rendelkezésére állhatna, s így csökkenthető volna a külsős fordítók foglalkoztatása. Megfelelő előrejelzések híján, a szabad fordítói kapacitásról történő elégtelen tájékoztatás mellett azonban az intézmények aligha lehetnek képesek teljesen kihasználni a más intézményeknél átmenetileg rendelkezésre álló kapacitást.

IX. Az ellenőrzés által érintett fordítószolgálatok fejlett informatikai eszközökkel rendelkeznek, ám ezeket nem egységes módon használják. A Parlamentnél például az informatikai eszközök tényleges használata fordítóegységenként erősen eltér. 2004 során az EU-15 nyelvi tekintetében a Tanács csak kevésbé használta ezeket az eszközöket; a Bizottság gyakorlatáról nem sikerült tájékoztatást kapni. A fordítások hatékonyságát és összehangolását javíthatná a számítógépes eszközök használatának fokozása, az alaposabb tervezés, a fordításigénylési határidők pontosabb betartása, illetve a külsős fordítók bevonására vonatkozó döntések alaposabb felügyelete, hogy belsős fordítók rendelkezésre állásának esetén el lehessen kerülni külsősök foglalkoztatását. Ezenkívül teljesítménymutatók használata révén rendszeres felügyeletet kellene megvalósítani, illetve megfelelő irányítási információt biztosító eljárásokat kellene kidolgozni.

BEVEZETÉS

1. Az Európai Unió soknyelvű környezetben működik, és tagállamainak nyelveit egyenjogúként kezeli. Az Európai Közösség intézményei valamennyi tagállamból vesznek fel különböző nyelvtudási szintű munkatársakat. Gyakorlati okokból az intézményekben leggyakrabban használt nyelvek száma alacsony ⁽¹⁾, de a tagállamokból beérkező, illetve a tagállamokba kiküldött iratok azok hivatalos nyelvein íródnak. Ezért elmondható, hogy a beérkező és kimenő iratok fordítása az intézmények megbízható működésének, illetve a tagállamokkal és polgáraikkal folyó kommunikáció záloga.

Jogi keretek

2. Az Európai Közösségeket létrehozó szerződés 290. cikke és az 1958/1. sz., minden bővítést követően módosított tanácsi rendelet ⁽²⁾ értelmében 21 nyelv kapott hivatalos nyelvi, illetve munkanyelvi státust az intézményekben ⁽³⁾. A rendelet azután meghatározza, hogy milyen nyelvhasználati rendszer alkalmazandó az uniós dokumentumok egyes tág csoportjaira ⁽⁴⁾, de

(1) Általában az angolt, a franciát és a németet használják.

(2) A módosított 1958. április 15-i 1. sz. tanácsi rendelet az Európai Gazdasági Közösség által használt nyelvek meghatározásáról (HL 17., 1958.10.6., 385/58. o.).

(3) Spanyol, cseh, dán, német, észt, görög, angol, francia, ír, olasz, lett, litván, magyar, máltai, holland, lengyel, portugál, szlovák, szlovén, finn, svéd. 2005. június 18. óta az ír nyelv az EU 21. hivatalos nyelve, de a 920/2005/EK tanácsi rendelet (HL L 156., 2005.6.18., 3. o.) egyes rendelkezései csak 2007. január 1-jén lépnek életbe.

(4) Ez a rész vonatkozik a Hivatalos Lapban közzétett dokumentumokra (ezeket – a máltai és az ír nyelv használatára vonatkozó eltérések miatt – vagy 19, vagy 20, vagy 21 hivatalos nyelven kell megjeleníteni), illetve az egyes tagállamoknak vagy az illető tagállam fennhatósága alá tartozó személyeknek küldendő dokumentumokra (az illető állam nyelvén).

engedélyezi az intézményeknek, hogy eljárási szabályzatukban kikössék, milyen nyelveket fognak használni egyes esetekben. Ez a rendelkezés lehetővé teszi, hogy az egyes intézmények saját igényeiknek megfelelően finomíthassák nyelvi szabályozásukat (lásd az I. mellékletet).

3. Eljárási szabályzatukon felül az egyes intézmények gyakorlati iránymutatásokat fektetnek le a lefordítandó iratok fajtáiról, a nyelvek számáról, az eredeti szövegek hosszáról és a határidőkről (lásd még az I. mellékletet).

Az EU-intézmények fordítószolgálatainak felépítése

4. Minden intézménynek saját fordítószolgálat van: a Parlamentnél a Fordítási és Kiadási Főigazgatóság, a Bizottságnál a Fordítási Főigazgatóság (a továbbiakban: DGT), a Tanácsnál pedig az A III Igazgatóság (Fordítás és dokumentumok előállítása, a továbbiakban: A III DG). Saját fordítószolgálat van a Bíróságnak és a Számvevőszéknek, valamint az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának is. Az ügynökségek fordítási szükségleteit a luxembourgi Fordítóközpont ⁽⁵⁾ látja el.

5. 2005-ben a Bizottság kb. 1 450 belsős fordítót (és kb. 600 fő kiegészítő személyzetet), a Parlament kb. 550 fordítót (és kb. 380 fő kiegészítő személyzetet), a Tanács pedig 660 fordítót (és kb. 330 fő kiegészítő személyzetet) alkalmazott. Mivel a fordítási igények az év folyamán egyenetlenül oszlanak meg, egyes európai intézmények a költségcsökkentés érdekében, illetve az igénylési csúcsidezők idején közbeszerzési eljárások révén kiválasztott külsős fordítókat is foglalkoztatnak.

(5) A luxembourgi Fordítóközpont elsősorban külsős fordítók munkájára támaszkodik. A központ (2004-ben) kb. 80 belsős fordítót alkalmaz, akik főként külsősök által az ügynökségek részére készített fordítások lektorálásával foglalkoznak, kisebb mértékben pedig maguk is fordítanak más intézmények számára.

6. Az EU fordítószolgálati szervezetileg a következőképpen épülnek fel: fordítókból és titkárokból álló fordítóegységek (a Parlamentnél és a Tanácsnál nyelvenként egy egység; a Bizottságnál nyelvenként egy osztály⁽⁶⁾), egy-egy tervezési egység, a külsős fordítók munkáját koordináló egység, illetve különböző kiegészítő egységek (információs technológia, erőforrás-kezelés stb.).

7. 2005-ben az EU-intézmények közül a legtöbb fordítás a Bizottságnál (1 324 000 oldal⁽⁷⁾), a Parlamentnél (1 080 000 oldal⁽⁸⁾) és a Tanácsnál (457 000 oldal⁽⁹⁾) készült. Terjedelmileg ez együtt az uniós fordítási mennyiség 70 %-át teszi ki.

8. Az intézmények különböző módokon látják el fordítási igényüket:

- a) fordítószolgálatuk révén, amely maga fordítja le a dokumentumot; vagy
- b) kiküldi külsős fordítóknak;
- c) egyenesen külsős fordítókhoz fordulnak, nem feltétlenül a fordítószolgálatuk közvetítésével (a továbbiakban ezt nevezük „közvetlen kiszervezésnek”);
- d) a főigazgatóság (a továbbiakban: DG) adminisztratív munkatársai fordítják le a kérdéses szöveget („szürke fordítás”).

Az ellenőrzés hatóköre és módszere

9. Az ellenőrzés célja az volt, hogy felmérje, milyen hatékonysággal és eredményességgel kezeli fordítási erőforrásait, illetve fordítással kapcsolatos kiadásait a Bizottság, a Parlament és a Tanács.

10. E célból a Számvevőszék három kérdésre keresett választ:

- Sikerül-e eleget tenni a fordítási igényeknek, illetve megfelelő eljárásokkal elkerülhető-e a felesleges fordítás?

⁽⁶⁾ Az egyes osztályok három-hat egységből állnak, amelyek mindegyike más politika- vagy szakterületre szakosodott; összesen 77 egység van.

⁽⁷⁾ Ebben a számban benne vannak a DGT által külsős fordítóktól megrendelt anyagok, nincsenek viszont benne a többi főigazgatóság igénylései, mert ezekről nem állnak rendelkezésre megbízható és teljes körű számadatok.

⁽⁸⁾ Egységes meghatározás szerint: 1 500 leütés az eredeti nyomtatott (forrásnyelvi) szövegben, szóközök nélkül. Már meglévő szövegek módosított változatai esetében a DGT a módosított részeknek az eredeti szövegbe illesztéséhez szükséges munkamennyiséget úgy számítja ki, hogy a módosított leütések számát beszorozza egy együtthatóval (ez 50 % a belső fordítóknál, illetve 30 % a külsősöknél). A Parlament némileg eltérő módszert alkalmaz, amennyiben az egész módosított bekezdés leütéseinek számát veszi, de nem szorozza be az 50 %-os együtthatóval. Az egyes dokumentumok így megállapított oldalszámát azután felkerekítik.

⁽⁹⁾ A Tanács hivatalos oldalszámait a Számvevőszék úgy módosította, hogy azok összehasonlíthatók legyenek a többi intézményével.

- Időben elkészülnek-e a fordítások, és céljuknak megfelelő-e a minőségük?
- Korlátok között tudták-e tartani az intézmények a fordítási költségeket?

11. Az ellenőrzés alapján 2003-ra és 2004-re vonatkozott, de figyelembe vette a bővítés következtében 2005-ben fellépő változásokat is. Az ellenőrzés alapjául a következők szolgáltak: a meglévő szabályok és eljárások vizsgálata, az oldalszám-statisztika megbízhatóságának ellenőrzése, költség- és termelékenység-számítások, illetve a szolgáltatás jelentősebb felhasználóinak körében végzett elégedettségi felmérés.

ÉSZREVÉTELEK

Milyen eljárások biztosítják, hogy a fordítási igényeknek eleget tesznek, illetve nem fordítanak feleslegesen

12. Az erőforrások felhasználása akkor lenne hatékony, ha csak olyan fordítások készülnek, amelyek szükségesek az intézmények eredményes működéséhez és elégséges prioritással bírnak. Azt, hogy mely szövegek fordítása igényelhető, egyértelmű iránymutatásokban megszabott ismérveknek kellene eldönteniük. A Számvevőszék megvizsgálta, hogy mennyiben léteznek már ilyen iránymutatások, milyenek ezek, és hogyan alkalmazzák őket.

A fordításigénylést szabályozó belső iránymutatások

13. Egyik intézménynél sem szabályozzák egyértelműen és ellentmondásmentesen, hogy ki igényelhet fordítást, és milyen fajtájú iratokat kell (mikor és mely nyelvekre) lefordítani. Az sem világos, hogy milyen ismérvek alapján hagyják jóvá a nem kötelező fordítások elkészítését, s hogy milyen eljárások révén felügyelik „fordítási politikájuk” tényleges megvalósulását.

14. A három intézménynél érvényben lévő iránymutatások csak azt jelölik meg, hogy milyen iratfajták lefordítása kötelező (vagy valamennyi nyelvre, vagy csak egyes nyelvekre). Nem egyértelmű, hogy milyen iratokat nem kell fordításra elfogadni; kivétel csupán a Tanácsnál használatos „nem lényegi” kategória⁽¹⁰⁾, amelyről 2003-ban az a döntés született, hogy az ilyen iratokat az EU-10 nyelveire nem fordítják.

15. A Bizottságnál több ezren, a Parlamentnél nyolcszázán, a Tanácsnál pedig szinte minden adminisztratív munkatárs beléphet a fordításigénylő rendszerbe. Az iránymutatások elégtelenségével párosulva ez megnöveli annak kockázatát, hogy alacsony prioritású vagy szükségtelen fordításokat is igényelhetnek.

⁽¹⁰⁾ Lásd az I. melléklet 9. lábjegyzetét.

16. Egyes bizottsági főigazgatóságokon a fordítási igényléseket a koordinációs egység vezetője engedélyezi. Más bizottsági főigazgatóságokon és egyes parlamenti, illetve tanácsi DG-knél a fordítási igényléseket vagy az egység szintjén engedélyezik, vagy közvetlenül, előzetes engedélyezés és felügyelet nélkül küldik ki a fordítószolgálat tervezési egységének. Ilyen esetekben egyetlen szűrőként a fordítószolgálat tervezési egysége utasíthatja el az intézmény számára alacsony prioritású fordításokra szóló igényléseket⁽¹¹⁾. A tervezési egység azonban csak kevés elemre tudja alapozni az ilyen döntéseket.

17. A Parlament „Többnyelvűségi magatartási kódexe” (lásd az I. mellékletet) csupán „a végrehajtási intézkedéseket” határozza meg, „különösen azokat a prioritásokat, amelyeket azokban az esetekben kell tekintetbe venni, amikor nem áll rendelkezésre elegendő nyelvi erőforrás valamennyi igényelt szolgáltatás biztosításához”. Továbbá: „a felhasználók illetékesek meghatározni saját nyelvi szükségleteiket” (1. cikk (1) és (5) bekezdés). Ebből következően, ha az igénylés nem áll ellentétben a magatartási kódexszel, akkor a tervezési egység sem a fordítás szükséges voltát, sem a célnyelvek igényelt számát nem kérdőjelezi meg, még akkor sem, ha a leadási határidő nyilvánvalóan nem tartható (s ezért a fordítást valószínűleg nem fogják felhasználni).

18. A Bizottság és a Tanács tervezési egységei a fordítási igénylővel történt konzultáció után elutasíthatják azokat az igényléseket, amelyek nem tesznek eleget a belső szabályoknak, illetve idő előttinek vagy szükségtelennek tekinthetők. 2003-ban és 2004-ben a fordítási igénylések 5–10 %-át utasították el. Ha az igénylőtől nem érkezett panasz, a bizottsági és tanácsi tervezési egységek munkatársai által történt engedélyezéseket a vezetés még szűrőpróbaszerűen sem ellenőrizte. Az egyes fordítási igénylések elfogadása gyakran nem annyira a tényleges szükségletek, mint inkább a szabad fordítói kapacitás függvénye volt.

Ki tudja-e elégíteni az igényeket a fordítói kapacitás

19. A bővítés utáni időszakban az EU-15 nyelveire készítenő fordítások iránti igényt az intézmények általában ki tudták elégíteni. Az EU-10 nyelvei esetében más volt a helyzet, mivel az új tagállamokból még nem érkezett elegendő fordító. Az EU-10 nyelvein dolgozó fordítóasszisztensek intézményközi EPSO-versenyvizsgálatainak első köre a bővítésig még nem zárult le, és a vizsgákon nem ment át kellő számú sikeres jelölt.

20. A Parlament ugyan sikeresebben készült fel az EU-10 nyelveire történő fordításra a bővítés után, ám egyik intézmény sem tudott az új nyelvi egységekbe annyi belső fordítót és kiegészítő személyzetet felvenni, amennyit tervezett. 2004 decemberéig a Bizottságnál a DGT az EU-10 nyelvi egységeibe az egységenként tervezett 90 helyett csak 25–38 fő fordítót, illetve kiegészítő

személyzetet tudott felvenni. Mivel az EPSO csak 2005 májusában írt ki újabb versenyvizsgákat, várhatóan egészen a 2006. év végéig túl kevés lesz az EU-10 nyelvein dolgozó belső fordító (lásd még a 74. bekezdést).

21. Az EU fordítószolgálatától eltérően egyes nagyobb, az európai intézményeknek is dolgozó magáncégek már 2004-ben is képesek voltak az EU-10 minden nyelvéről, illetve nyelvére fordítani, mivel irodákat nyitottak az új tagállamokban. A Bizottságnak az új tagállamokban működő képviselői irodáiban ugyan kisebb mértékben foglalkoztattak fordítókat szerződéses alkalmazottként, ám gyakorlati irányítási okokból az a döntés született, hogy ezeket 2006-ban legnagyobb mértékben leépítik.

22. A fentebb leírt kapacitáshiány okozta, hogy a Tanácsnál 2005 áprilisa előtt az EU-10 nyelveire csak jogalkotással kapcsolatos lényegi dokumentumokat⁽¹²⁾ fordítottak. Ugyanebben az időszakban a Parlamentnél az EU-10 nyelveiről, illetve nyelveire csak közérdekű szabályokat, a plenáris ülések napirendjét és jegyzőkönyveit, valamint szavazásra kerülő dokumentumokat fordítottak.

23. 2004-ben az EU-15 nyelvi egységeinél dolgozó fordítók között nagyon kevesen ismertek elégséges szinten bármely nyelvet az EU-10 nyelvei közül. Ennek következtében az ún. eljárás nyelvekre – angolra, franciára és németre – történő fordítást nagyrészt az azokat tanult nyelvként ismerő fordító végezte, ami tovább csökkentette az EU-10 nyelveire történő fordításhoz rendelkezésre álló kapacitást.

A lefordított oldalak számának alakulása

24. Az Európai Unió bővítésével a hivatalos nyelvek száma 11-ről 20-ra nőtt, így a fordítási költségek jelentős növekedésére, a fordítási tevékenység bonyolódására lehetett számítani. Az EU intézményei ezért szigorúbb kritériumokat vezettek be a fordítási igények jogosultságának megítélésére, hogy ezt a növekedést a lehető legjobban visszafogják. A Számvevőszék megvizsgálta, hogy mennyire sikerült ezen intézkedések révén korlátok között tartani a fordítási igényeket.

25. Az I. ábra tanúsága szerint az utóbbi években az intézményeknek sikerült visszafogniuk a fordítási mennyiség növekedését⁽¹³⁾. A Tanácsnál 2003-ban, a Bizottságnál pedig 2004-ben bevezetett szigorúbb elfogadási ismérvek megállították a korábbi évek növekvő trendjét. Szem előtt kell tartani azonban, hogy a fordítási mennyiségnek az összes intézményre jellemző 2004-es csökkenésének más okai is voltak: a jogalkotási tevékenységnek a parlamenti választások és a Bizottság megújítása miatti lelassulása, illetve az, hogy elmaradásban voltak az EU-10 nyelveire készítenő fordítások.

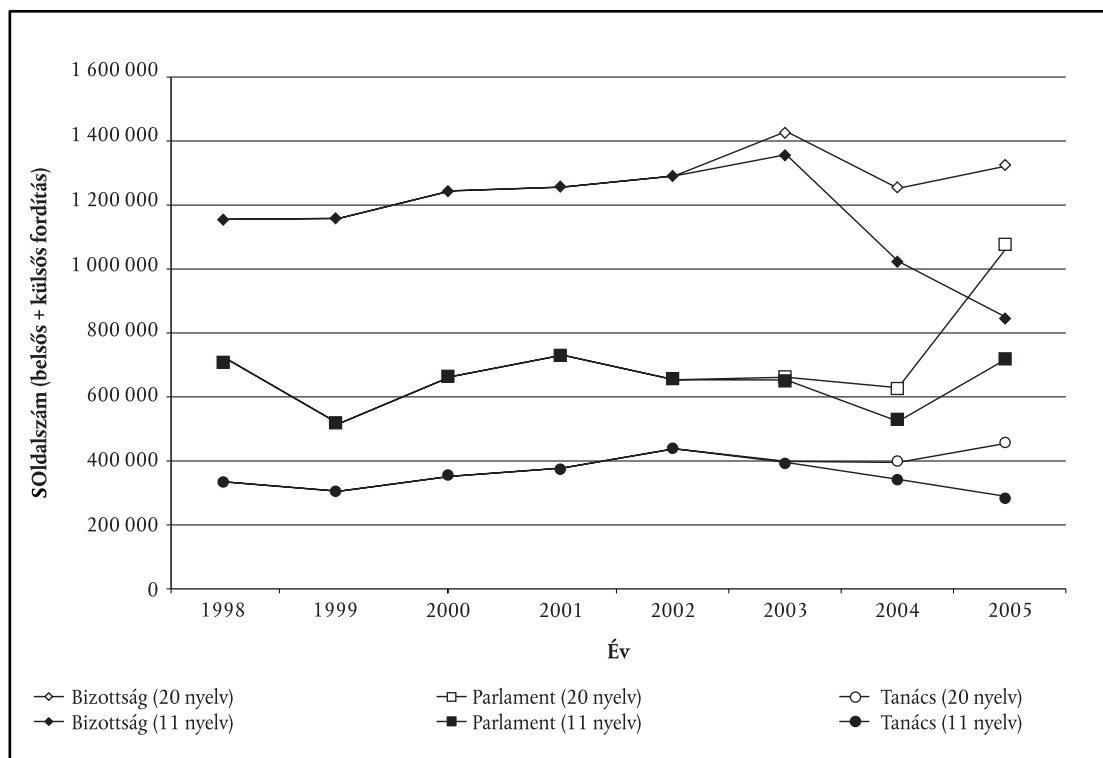
⁽¹²⁾ Lásd az I. melléklet 9. lábjegyzetét.

⁽¹³⁾ A lefordított oldalak száma olyan adat, amely lehetővé teszi az intézmények közötti összehasonlítást, de nem egyezik meg teljesen az igényelt oldalszámmal: egyrészt az igénylés és teljesítés között eltelt idő miatt, másrészt azért, mert a tervezési egységek egyes igényléseket elutasítanak. Az itt szereplő számadatokban nem szerepelnek sem a közvetlenül kiszervezett, sem a „szűrőn” lefordított oldalak. Ez utóbbi különösen a Bizottságnál jellemző, de átfogó adatok nem állnak rendelkezésre e téren.

⁽¹¹⁾ 2006-os előzetes költségvetési tervezetében a Bizottság leszögezi, hogy „a nem lényegi dokumentumok lefordításának szükségességét a valós igényekkel kell összevetni, a fordítási igényekről és azok ellátásáról szóló 2004.5.26-i határozattal (SEC(2004) 638) összhangban”.

1. ábra

Fordítási mennyiség a Bizottságnál, a Parlamentnél és a Tanácsnál

26. Az 1. táblázatból látható, hogy a teljes soknyelvűség politikáját követő Parlamentnél és Tanácsnál a fordítási mennyiség minden nyelv esetében nagyjából megegyezik. Azt, hogy az EU-10 nyelveinél kisebb mennyiség látható, a szűkös kapacitás okozza. Csak az angol nyelvi egységek kapnak kevesebb igénylést, mint más egységek, mert az eredeti szövegeket ma már jórészt angolul írják: a Tanácsnál kb. háromnegyedüket,

a Parlamentnél pedig a szövegek majdnem felét. A Bizottságnál viszont világos a különbség az eljárási nyelvek (angol, francia és német), illetve a többi nyelv között: az utóbbiaknál jóval kisebb az igénylésszám. A parlamenti és tanácsi helyzettől eltérően a Bizottságnál az angol nyelvi egységek sem kapnak más egységek-nél kevesebb igénylést, mert a Bizottságnál sokkal több az intézményen kívülről érkező, az eljárási nyelvekre lefordítandó irat.

1. táblázat

Fordítási mennyiség célnyelvenként (ezer oldal)

	BIZOTTSÁG			PARLAMENT			TANÁCS		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Fordítás									
angolra	146	131	128	51	40	53	30	17	20
franciára	174	151	142	63	51	70	34	33	29
németre	175	146	126	65	53	73	40	32	28
az EU-15 egyéb nyelveire (átlag)	108	75	56	60	47	66	37	30	26
az EU-10 nyelveire (átlag)	2	23	51	1	12	39	< 1	5	19

Forrás: Számvevőszék.

Az intézmények gyakorlati intézkedései a fordítási mennyiség korlátok között tartására

Bizottság

27. A 2004. májusi bővítésre való felkészülése során a Bizottság külön intézkedésekkel igyekezett elejét venni, hogy a fordítási mennyiség a hivatalos nyelvek számának növekedésével egyenes arányban növekedjék.

28. 2004. májusi közleményében a Bizottság cselekvési tervet bocsátott közre, amely a lefordítandó szövegek mennyiségének, illetve a fordítási költségnek a korlátok között tartását úgy kívánja elérni, hogy korlátozza azon nyelvek számát, amelyekre bizonyos iratokat lefordítanak, illetve megszabja a szövegek maximális hosszúságát. Saját hatáskörében több DG további intézkedéseket is tett, hogy a közlemény által nem említett területeken is csökkentse a fordítási mennyiséget. Így például egyes kiadványok már nem jelennek meg valamennyi hivatalos nyelven, bizonyos iratok esetében pedig csak az összefoglalót fordítják le minden nyelvre.

29. A Bizottság a gyakorlatias hozzáállás jegyében az egyes fordítási igénylések elbírálásakor összeveti az illető DG tényleges szükségleteit a szabad fordítói kapacitással. Közbeszerzési dokumentumokat például csak akkor kezdenek valamely, az eljárási nyelvtől⁽¹⁴⁾ eltérő nyelvre fordítani, ha egy lehetséges ajánlattevő ezt kéri. A különböző „komitológiai” bizottságok⁽¹⁵⁾ nyelvhasználat a bizottsági tagok igényeinek megfelelően eltérő: egyes bizottságok egy közös munkanyelvet használnak, míg mások megegyezés szerint korlátozott számú nyelvre igénylik dokumentumaik fordítását.

30. Annak érdekében, hogy a fordítások felhasználói ne igényeljenek teljes fordítást akkor is, amikor pusztán a szöveg tartalmának megértése a céljuk, a DGT alternatív szolgáltatásokat is kínál: ilyen az írásos vagy szóbeli összefoglalás, a fordítási „hotline” (nagyon rövid fordítások esetén használatos, egyszerűsített rendszer), egyes nyelvpárosítások esetén pedig a szerkesztett gépi fordítás. Az ellenőrzés tanúsága szerint azonban a megrendelők nem ismerik eléggé ezeket a lehetőségeket, amelyek a DGT teljes tevékenységének csak kis részét teszik ki. A DGT 2005-ben ezért igyekezett ismertebbé tenni különböző meglévő szolgáltatásait.

31. A Bizottság erősen törekedett arra, hogy kevesebb fordítás készüljön egyazon szöveg egymást követő változataiból. Az általános gyakorlat most az, hogy a bizottsági dokumentumokat akkor fordítják le először, amikor a szolgálatok közötti konzultációs eljárás (ISC) már véget ért.

⁽¹⁴⁾ A Bizottság eljárási nyelvei az angol, a francia és a német.

⁽¹⁵⁾ Tanácsadó bizottságok, irányítóbizottságok és szabályozási bizottságok, amelyek tevékenységét a Bizottságra ruházott végrehajtási hatáskörök gyakorlására vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, 1987. július 13-i 87/373/EGK tanácsi határozatot (HL L 197., 1987.7.18., 33. o.) hatályon kívül helyező 1999. június 28-i 1999/468/EK tanácsi határozat (HL L 184., 1999.7.17., 23. o.) szabályozza.

Parlament

32. A „Többnyelvűségi magatartási kódexnek” a Parlament elnöksége által 2004-ben jóváhagyott új változata korlátozza az iratok terjedelmét, a célnyelvek vagy a lefordítandó iratfajták számát viszont nem.

33. A parlamenti bizottságok által megvitatott dokumentumokat elvileg valamennyi részt vevő tag és póttag nyelvére le kell fordítani, de egyes bizottságok meglegszenek kevesebb nyelven is.

Tanács

34. A 2004-es bővítésre való felkészülése során a Tanács is célzott intézkedésekkel igyekezett elejét venni a fordítási mennyiség nemkívánatos növekedésének. 2003-ban jegyzéket állított össze a lényeginek tekintendő dokumentumokról (lásd az *I. mellékletet*), és szigorúan korlátozta a nem lényegi dokumentumok fordításra történő elfogadását.

35. A Tanács ezenkívül igyekezett csökkenteni az egymást követő lefordítandó változatok számát is. A Tanács főtítkársága (a továbbiakban: SGC) a jogalkotási szövegeket korábban minden előkészítő szerv minden egyes ülése után lefordíttatta valamennyi nyelvre, 2003 óta azonban csak egyes „alapvetően fontos szakaszokban” teszi ezt. Az A III DG azonban nem felügyeli sem ezen szabályok betartását, sem azt, hogy van-e lehetőség az egymást követő lefordítandó változatok számának további csökkentésére.

36. A különböző intézmények nem hangolják össze a fordítási igénylések korlátozására irányuló intézkedéseiket, amiből következetlenségek adódnak. A Parlament például jelenleg minden írott kérdést az EU-15 nyelveire fordít, a Bizottság válaszai viszont csak a két eljárási nyelven, valamint a kérdést feltevő képviselő nyelven készülnek el.

Minőség-ellenőrzés

A fordítások megfelelő minőségét biztosító ellenőrzések

37. A fordításoknak pontosnak, egyértelműnek és „a célnak megfelelőnek” kell lenniük (a megkövetelt „minőség” függ attól, hogy a fordítás milyen célra készül⁽¹⁶⁾). A Számvevőszék megvizsgálta, hogy megfelelő intézkedésekkel biztosítják-e a célnak megfelelő fordításmínőséget. A fordítószolgálatnál a minőség-ellenőrzésért elsődlegesen az egységvezetők felelősek. A Bizottságnál a DGT az összes fordítást öt „fordításmínőségi típus” (TQT) valamelyikébe sorolja, ami a dokumentum fajtájától függően más-más fokú lektorálással és/vagy minőségértékeléssel jár. Ezenkívül egyes bizottsági főigazgatóságok, például a versenypolitikai DG, rendszeresen átnézik a kapott fordításokat.

⁽¹⁶⁾ Közvetételre kerülő dokumentumoknál és jogi szövegeknél például jobb fordítási minőség az elvárás (és ezért több forrásfordítás szükséges), mint a belső használatra szánt szövegeknél.

38. A Parlament és a Tanács viszont nem osztja be minőségi kategóriákba a fordításokat, és minőség-ellenőrzési eljárásaik sem ennyire strukturáltak. Lektorálási gyakorlatuk ebből következően számottevően eltér egymástól; abban megegyeznek, hogy a jogalkotási aktusokat közzététel előtt mindig lektorálják jogász-nyelvszerek.

39. A fordítóegységek által végrehajtott ellenőrzéseken túl a Parlamentnél a fordítási igazgatóság kéthavonta szűrőpróbaszerű ellenőrzéssel értékeli mind a belső, mind a külsős fordítások minőségét (ez főként nyelvi – helyesírási, nyelvtani – hibákra vonatkozik, a helyes terminusok használatára például nem). Ezzel az eljárással minőségi mutatók nyerhetők (pl. az oldalanként talált hibák száma); a Bizottság és a Tanács nem rendelkezik ilyen információval.

40. Egyik fordítószerződésnél sem dolgoztak ki a felhasználók elégedettségének mérésére és a minőségre vonatkozó panaszok kezelésére alkalmas eszközöket, illetve eljárásokat.

41. A Számvevőszék 2004 végén végrehajtott elégedettségi felmérése szerint a megrendelők általában kielégítőnek találták az EU-15 nyelveire készülő fordítások minőségét, valamint a fordítási igénylések adminisztratív kezelését. Egyes bizottsági főigazgatóságok azonban arról számoltak be, hogy az EU-15 nyelvein minőségi gondok adódtak a fordításaikkal: konkrétan főként a szakkifejezések pontatlan használatáról és a külsős fordítások egyenletlen minőségéről volt szó. Minőségi gondokról számolt be a Tanács A III főigazgatósága is, a Bizottság által benyújtott egyes jogalkotási javaslatokat illetően.

42. Ezzel szemben az EU-10 nyelveire készülő fordításokkal a 2004-ben megkérdezett legtöbb megrendelőnek – különösen a Bizottságnál – minőségi gondjai voltak. Ezt az okozta, hogy a fordításokat kényszerűségből nagyrészt külsős fordítókkal végeztették – akik közül sokan még tapasztalatlanok voltak az uniós szövegek fordításában –, ráadásul belső kapacitás hiányában nem is lehetett kellően lektorálni a külsős fordításokat.

43. A külsősök által végzett fordítások minőségét a belső fordítók 1-től 10-ig adható osztályzattal értékelik. Ha az ellenőrzés eredménye szerint a külsős fordítás minősége elégtelen, a szöveget vagy visszaküldik a külsős fordítónak, vagy a belső fordító alapos lektorálásnak veti alá azt. A hatos vagy annál alacsonyabb osztályzatot kapott külsős fordításokat átküldik a CIEQ nevű független intézményközi bírálóbizottságnak⁽¹⁷⁾. A Bizottság által 2004-ben átadott esetek 40 %-ában a CIEQ teljes vagy részleges szerződésbontást javasolt.

⁽¹⁷⁾ CIEQ: Comité Interinstitutionnel d'Evaluation de la Qualité des Traductions Externes, a külsős fordítások minőségét értékelő intézményközi bizottság.

A határidők betartása, illetve a megrendelői elégedettség egyéb elemei

44. 2004-ben a Bizottságnál a DGT az összes fordítás kb. 90 %-ával készült el a megegyezés szerinti határidőn belül (ez az arány 2003-ban kb. 80 %, 2005-ben 94 % volt). Ez a javulás részben a munkateher csökkenésének volt köszönhető. Ugyanez az arányszám a Parlamentnél a 2004. május–2005. július közötti időszakban 86 % volt. Az SGC-nek nincsen statisztikája arról, hogy a Tanácsnál mennyire tartják be a fordítási határidőket.

45. A számvevőszéki ellenőrzés által érintett egyes bizottsági főigazgatóságok viszont arról számoltak be, hogy a DGT megszabta határidők nem mindig veszik figyelembe az érintett DG jogi kötelezettségeit vagy tevékenységéből fakadó igényeit. Ezért gyakran megesik, hogy a DG tisztviselői (nem fordítók) egyes sürgős rövid dokumentumokat maguk fordítanak le („szürke fordítások”), vagy más esetekben közvetlenül küldik ki külsős fordításra (lásd még az 54. és 75. bekezdést). Ez ugyan gyakorlatias megoldás, de arra is rámutat, hogy a Bizottság nem képes minden fordítási igényt kielégíteni, s ugyanakkor igen megnehezíti a bizottsági fordításirányítás működését.

46. Egyes tanácsi és bizottsági felhasználók is arról számoltak be, hogy az EU-10 nyelveinél tapasztalt kapacitáshiány miatt a tervezési egységek – különösen 2004-ben – olyan távoli határidőket szabtak meg, hogy a fordításoknak ők már nem tudták hasznát venni.

A fordítások költsége és hatékonysága

A fordítási költség

Költségszámítások

47. A tevékenységalapú költségvetés-tervezés „a költségvetési gazdálkodás átláthatósága hangsúlyozásának” eszköze, „tekintettel a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás célkitűzéseire és különösen az eredményességre és a hatékonyságra”⁽¹⁸⁾. Egy adott tevékenységnek csak úgy tudjuk ellenőrizni a teljesítményét, ha ismerjük a költségét. A Parlament magatartási kódexe 12. cikkének (1) bekezdése szerint a „fordítószerződések háromhavonta tájékoztatják a felhasználókat a nyelvi szolgáltatásokért folyamodó kérelmek folytán felmerült költségekről, összehasonlítható formában”. Ennek a követelménynek azonban nem tettek eleget, és az SGC soha nem készített becslést a fordítási költségekről.

⁽¹⁸⁾ Lásd a 2002. június 25-i 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet (HL L 248., 2002.9.16., 1. o.) 14. preambulumbekkezdését.

48. Az ellenőrzés időszakában a Bizottság úgy döntött, leállítja a költségmeghatározási projektjét. A tevékenység alapú költségvetés-tervezés szerint azonban a fordítási költségeket meg kell feleltetni az egyes politikaterületeknek. Ezért egy, az illető DG nagysága szerinti átalányösszeget tüntetnek fel, de ez nem felel meg sem a tényleges költségeknek, sem a tényleges felhasználásnak.

49. Az intézmények nem végeztek sem a fordítási összköltségekre, sem az oldalankénti költségre vonatkozó számításokat, pedig az ilyen természetű információ igen jelentős. A Számvevőszék kiszámította az intézmények fordítószolgálati által kezelt belső és külső fordítások teljes költségét (figyelmen kívül hagyva

a közvetlen kiszervezést és a „szürke fordításokat”, amelyekre vonatkozóan nem lehet költségszámítást végezni, mivel nincsen adat arra nézve, hogy az adminisztratív munkaerő mennyi időt töltött fordítással kapcsolatos feladatokkal). E számítással a Számvevőszék az ellenőrzése alá vont intézmények, illetve a számukra végzett külső fordítás költségeit akarta összehasonlíthatóvá tenni. A II. melléklet részletesen bemutatja a Számvevőszék költség-számítási módszereit.

50. A Számvevőszék számításainak 2003-ra ⁽¹⁹⁾ vonatkozó részletes eredményeit lásd a 2., 3. és 4. táblázatban:

2. táblázat

A belső fordítás költsége összesen

	A BELSŐS FORDÍTÁS KÖLTSÉGE ÖSSZESEN (millió EUR)				EGY OLDALRA ESŐ ÁTLAGKÖLTSÉG (EUR)			
	Bizottság	Parlament	Tanács	3 intézmény	Bizottság	Parlament	Tanács	3 intézmény
Belső fordítók	94,76	40,03	54,58	189,37	85,27	89,87	136,92	96,85
Titkárok	5,46	7,80	11,25	24,51	4,92	17,51	28,22	12,54
Közvetett költség	100,22	47,83	65,83	213,88	90,19	107,38	165,14	109,39
Irányítás	0,50	0,27	0,52	1,30	0,45	0,62	1,31	0,66
A fordítószolgálat alkalmazottai	34,06	10,35	11,42	55,84	30,66	23,25	28,64	28,56
Tervezési egység	2,35	0,41	1,25	4,00	2,11	0,92	3,12	2,05
Épület	22,80	9,14	12,50	44,44	20,52	20,52	31,35	22,73
IT	8,31	6,01	5,39	19,70	7,48	13,49	13,51	10,08
Egyéb ⁽¹⁾	9,72	3,09	3,48	16,28	8,74	6,93	8,72	8,33
Közvetlen költség	77,74	29,28	34,54	141,56	69,96	65,72	86,65	72,40
Összes költség	177,95	77,11	100,38	355,44	160,15	173,11	251,80	181,78

⁽¹⁾ Emberierőforrás-kezelés, képzés, pénzügyek stb.

Forrás: Számvevőszék.

⁽¹⁹⁾ Amint a 53. bekezdés kifejti, a 2004. és 2005. év lényegesen magasabb költségeket hozott, ám e két év alacsonyabb hatékonyságát a rendszer 11 nyelvről 21 nyelvre való átállításának nehézségei magyarázzák.

3. táblázat

A külsős fordítás költsége összesen

	A KÜLSŐS FORDÍTÁS KÖLTSÉGE ÖSSZESEN (millió EUR)				EGY OLDALRA ESŐ ÁTLAGKÖLTSÉG (EUR)			
	Bizottság	Parlament	Tanács	3 intézmény	Bizottság	Parlament	Tanács	3 intézmény
Belső fordítók (lektorálás)	5,85	0,00	n.a.	5,85	18,36	0,00	n.a.	10,95
Titkárok	1,51	2,74	n.a.	4,25	4,74	12,70	n.a.	7,95
Külsős fordítás	11,22	8,90	n.a.	20,12	35,24	41,22	n.a.	37,65
Közvetett költség	18,58	11,64	n.a.	30,22	58,34	53,92	n.a.	56,55
Irányítás	0,14	0,12	n.a.	0,26	0,44	0,56	n.a.	0,49
A fordítószolgálat alkalmazottai	9,32	4,54	n.a.	13,86	29,26	21,04	n.a.	25,94
Tervezési egység	0,65	0,18	n.a.	0,83	2,03	0,83	n.a.	1,55
A külsős fordítók munkáját koordináló egység	2,01	1,39	n.a.	3,40	6,32	6,44	n.a.	6,37
Épület	2,29	1,75	n.a.	4,04	7,18	8,10	n.a.	7,55
IT	2,29	1,71	n.a.	4,01	7,20	7,94	n.a.	7,50
Egyéb ⁽¹⁾	1,56	0,58	n.a.	2,15	4,91	2,69	n.a.	4,02
Közvetlen költség	18,27	10,27	n.a.	28,54	57,34	47,60	n.a.	53,41
Összes költség	36,85	21,92	n.a.	58,76	115,68	101,54	n.a.	109,97

⁽¹⁾ Emberierőforrás-kezelés, képzés, pénzügyek stb.

Forrás: Számvevőszék.

4. táblázat

A fordítás becsült költsége összesen; belső és külsős fordítás

	A FORDÍTÁS KÖLTSÉGE ÖSSZESEN (millió EUR)				EGY OLDALRA ESŐ ÁTLAGKÖLTSÉG (EUR)			
	Bizottság	Parlament	Tanács	3 intézmény	Bizottság	Parlament	Tanács	3 intézmény
Belső fordítók	100,61	40,03	54,58	195,22	70,37	60,54	136,92	78,41
Titkárok	6,97	10,54	11,25	28,76	4,88	15,94	28,22	11,55
Külsős fordítók	11,22	8,90	0,00	20,12	7,85	13,45	0,00	8,08
Közvetett költség	118,80	59,47	65,83	244,10	83,09	89,93	165,14	98,05
Irányítás	0,64	0,40	0,52	1,56	0,45	0,60	1,31	0,63
A fordítószolgálat alkalmazottai	43,38	14,90	11,42	69,70	30,34	22,53	28,64	27,99
Tervezési egység	2,99	0,59	1,25	4,83	2,09	0,89	3,12	1,94
A külsős fordítók munkáját koordináló egység	2,01	1,39	0,00	3,40	1,41	2,10	0,00	1,37
Épület	25,09	10,89	12,50	48,47	17,55	16,47	31,35	19,47
IT	10,60	7,72	5,39	23,71	7,41	11,68	13,51	9,52
Egyéb ⁽¹⁾	11,28	3,67	3,48	18,42	7,89	5,55	8,72	7,40
Közvetlen költség	96,00	39,55	34,54	170,09	67,14	59,81	86,65	68,32
Összes költség	214,80	99,02	100,38	414,19	150,24	149,74	251,80	166,37

⁽¹⁾ Emberierőforrás-kezelés, képzés, pénzügyek stb.

Forrás: Számvevőszék.

Költségelemzés

51. Az oldalanként számított költség meghatározása utólag történt, és a számadatok csak a 2003-ban igényelt és teljesített mennyiségre érvényesek. Mivel a fordítási költségek legnagyobb-részt állandó jellegűek (EP: 87 %, DGT: 91 %, illetve SGC: 97 %), ezért olyan évben, amikor kevés az igénylés, ebből fakadóan az oldalankénti költség is magasabb lesz. 2004-ben a Bizottságnál az EU-15 nyelveire készült fordítások mennyisége majdnem 25 %-kal csökkent, ami a termelékenység 20 %-os esését vonta magával, mivel a külsős fordítást nem korlátozták olyan mértékben, hogy a belsős fordítók terhelése teljes lett volna. 2003-ban a Bizottságnál és a Parlamentnél hasonló volt a belsős fordítás oldalankénti költsége, míg a Tanács lényegesen magasabb oldalankénti költséggel fordított, főként az ottani alacsonyabb termelékenység, illetve magasabb titkársági és épületköltségek miatt. Mivel a Tanácsnál elegendő belsős fordító dolgozik ahhoz, hogy az EU-15 nyelveihez ne kelljen külsősöket igénybe venni, az oldalankénti összköltség tekintetében ennél is nagyobb volt az eltérés.

52. 2003-ban a külsős fordítások becsült oldalankénti összköltsége a Parlament esetében 35 %-kal (154 EUR helyett 100 EUR), a Bizottságnál pedig 25 %-kal (160 EUR helyett 120 EUR) volt alacsonyabb, mint a belsősökkel végeztetett fordítás költsége. Ezek a számadatok azonban nem veszik figyelembe a belsős és a külsős fordítási munka eltérő jellegét: a belsősök végzik a nagyobb prioritású, nehezebb és időigényesebb – jogalkotási, illetve közzétételre szánt – szövegek fordítását. A belsős fordítók munkaköri köteleességként egyéb nyelvi feladatokat is végeznek, vagyis nem fordítással töltik teljes munkaidejüket (lásd a 76. bekezdést). A Parlament által külsős fordítóknak fizetett árak mind az EU-15, mind az EU-10 nyelvei esetében átlagosan 12 %-kal magasabbak, mint a DGT fizette árak ⁽²⁰⁾.

A fordítási eljárás hatékonysága

53. Az emberi és pénzügyi erőforrások kezelésének tevékenység alapú megközelítése értelmében célokot kell kitűzni, meg kell tervezni a tevékenységeket és az eredményeket, illetve a teljesítményt mutatók segítségével mért célokhoz kell viszonyítani. Az intézményeknél azonban nem születik elegendő mutató és irányítási információ ahhoz, hogy felügyelet alatt legyen tartható:

- az elutasított igénylések és az összes igénylés száma (Európai Parlament);
- az igénylésbenyújtási határidők betartása (SGC);
- a magatartási kódex megsértései (Európai Parlament);
- a lefordított oldalak igénylő/nyelvpárosítás szerint mért száma (Európai Parlament);
- a „lényegi” dokumentumok, amelyeknek lefordítása kötelező (Európai Parlament, SGC);

⁽²⁰⁾ Az új nyelveknél ez az árkülönbség 15 %-tól (litván) 38 %-ig (lett) terjed. Az átlagos árkülönbség kb. 12 % (lásd a 4. táblázatot), ami részben a szerződések eltérő feltételeiben leli magyarázatát. Különösen a Parlament külső szolgáltatója van abban a helyzetben, hogy el kell fogadnia a fordításokat, és az írásbeli kérdések esetében igen szoros határidőkkel kell dolgoznia.

- az olyan, részben vagy egészben elkészült fordítások, amelyekre később nem volt szükség, mivel az eredeti szöveget utólag módosították (Európai Parlament, Bizottság és SGC).

54. Megjegyzendő még, hogy a Bizottság nem felügyeli, mennyi fordítást készítenek „szürkén”, illetve küldenek ki közvetlenül a megrendelő DG-k, és erről információi sincsenek (lásd még a 45. és 75. bekezdést).

55. A fordítószolgálatok eljárásait, szervezeti felépítését és munkamódszereit nagyban befolyásolják olyan tényezők is, mint a sürgős igénylések – különösen a Tanácsnál –, a jogi szövegek, illetve az intézmények munkarendje. Az 5. táblázat mutatja, hogy mely fordítások esetében rendkívül rövid (24 óra alatti, illetve 24–72 óra közötti) a határidő.

5. táblázat

Az egyes fordításokra rendelkezésre álló idő

	Bizottság		Parlament		Tanács	
	< 24	24–72	< 24	24–72	< 24	24–72
Elkészítési idő (órában)	3 %	7 %	19 %	30 %	40 %	22 %

Forrás: ICTI (Fordítási és Tolmacsolási Intézményközi Bizottság).

Az igények előrejelzése

56. A belső erőforrások legjobb kihasználásához különösen fontos az igények pontos előrejelzése. A külsős fordítás láthatóan alacsonyabb költsége ellenére a kiszervezés rövid távon nem mindig jelent megtakarítást. Mivel a belsősökkel végeztetett fordítás költségei főként állandó jellegűek (lásd az 51–52. bekezdést), ezért minden további oldal házon belüli fordításának marginális költsége (vagy extraköltsége) nagyon alacsony, míg egy oldal külsős fordításának marginális költsége jelentős lehet. Ezért ideális esetben csak akkor lenne szabad külsős fordítókat igénybe venni, amikor nincsen szabad belső kapacitás. Ehhez elengedhetetlen az igényeket megbízhatóan előre jelző rendszer.

57. A Parlament magatartási kódexe szerint „a bizottságok, a küldöttségek és a képviselőcsoportok titkárságai munkaprogramjuk alapján minden hónapban készítenek egy fordítási előrejelzést, amelyben minden dokumentum tekintetében megjelölik a valószínű forrásnyelvet, a benyújtás előre látható időpontját, valamint a fordítandó oldalak számát”, ám a tervezési egységhez nem érkeznek ilyen előrejelzések.

58. 2003-ban és 2004-ben a legtöbb bizottsági főigazgató-ság nem küldött rendszeresen a DGT-nek az egyes időszakokra szóló fordítási előrejelzést, és a Tanácsnál is kevés főigazgatóság tájékoztatta rendszeresen előre látható fordítási igényeiről az A III főigazgatóságot.

59. A gyakorlatban a munkateher várható alakulására leginkább az intézmények munkaprogramjából és az intézményekben zajló ülések ideiglenes napirendjéből lehet következtetni, ám ezek csak hozzávetőlegesen jelezhetik a fordítási szükségleteket, s így a részletes tervezéshez nem alkalmasak.

Az igénylésbenyújtási határidők betartása

60. A Parlament 2004-es magatartási kódexében általános igénylésbenyújtási határidőként ⁽²¹⁾ tíz nap szerepel. E szabály alkalmazásának első évében a felhasználók azonban csak kb. minden második alkalommal voltak tekintettel erre a megkötésre, s így a fordítások többsége csak röviddel az ülések előtt készülhet el.

61. A Tanácsnál az A III DG 1998-ban szabott meg igénylésbenyújtási határidőket (tíz munkanap a munkacsoportok dokumentumai, illetve öt munkanap a Coreper-dokumentumok esetében). A Tanács működéséből elkerülhetetlenül adódó időhiány miatt ezeket a határidőket ritkán tartják be. A Parlamentnél és a Tanácsnál készül fordítások többsége csak röviddel az ülések előtt készül el.

62. A Bizottság nem ír elő igénylésbenyújtási határidőket, de rendszeres gyakorlat, hogy a DGT tervezési egysége új határidőben egyezik meg a felhasználóval, ha a kért határidőt nem látja tarthatónak.

Tervezés

63. A Számvevőszéknek a 2003-as fordítási összköltségre vonatkozó számításai szerint a három intézmény tervezési költségei kb. 4,8 millió EUR-ra rúgnak, ami az összes fordítási költség kb. 1 %-át teszi ki (lásd a 2. táblázatot). A tervezés is olyan eszköz, amely hozzásegít a belső erőforrások legeredményesebb kihasználásához (lásd az 56. bekezdést).

64. A Tanácsnál és a Parlamentnél az egységvezetők – más tényezők mellett – a rendkívül szoros fordítási határidők miatt (lásd az 5. táblázatot) kevéssé tervezhetnek akár hosszú, akár középtávon, és a munkateher enyhítésére is kevés a lehetőségük.

65. A Tanács tervezési rendszere a benyújtandó dokumentum kinyomtatott oldalainak számát veszi alapul. Ennek alapján nem jelezhető előre megbízhatóan a fordítási idő, mivel az oldal-szám gyakran nem arányos a ténylegesen szükséges fordítói munkával ⁽²²⁾.

66. A Parlament számítógépes rendszere révén a tervezési egységek ellenőrizni tudják a naponként lefordítandó oldalak számát. Így a rendszer általában véve kimutatja, hogy nyelvi egységenként mennyi a szabad kapacitás, azt viszont nem tartja számon, hogy az egyes fordítók rendelkezésre állnak vagy szabadságon, képzésen stb. vannak-e, s így nem tud naprakészen tájékoztatni arról, hogy az adott időszakban az egyes egységeknek van-e szabad belső kapacitásuk.

⁽²¹⁾ A benyújtási határidő szabja meg azt a minimális, tovább nem kurtítható időtartamot, amelyen belül a fordítószolgáltatónak el kell készítenie a kért fordítást.

⁽²²⁾ Egy irat lefordításához szükséges munka mennyisége számos tényezőtől függ, többek közt a lefordítandó szavak számától (egy-egy oldalon eltérő hosszúságú szövegek lehetnek; korábban már fordított szöveg esetében csak a módosításokat kell fordítani stb.), az irat technikai nehézségi fokától, és attól, hogy hozzáférhető-e már lefordított forrásszövegek vagy hivatkozott szövegek.

A belső és külső erőforrások hatékony felhasználása

Előzetes feldolgozás

67. A fordítószolgáltatók a már egyszer lefordított szövegek újrafordításának elkerülése érdekében kérik, hogy a megrendelő adja meg a már lefordított hasonló dokumentumok hivatkozásait, és/vagy jelezze, hogy egy már lefordított dokumentum korábbi változatához képest eszközölt változtatásokról van-e szó. Mivel azonban gyakori, hogy a tervezési egységekhez nem, vagy csak hiányosan érkezik ilyen tájékoztatás, ezért ezek kénytelenek maguk kereséseket végezni adatbázisokban. Ám ők is csak akkor kereshetnének optimálisan, ha az igénylések és a lefordított szövegek pontosabb jelzetteléssel lennének ellátva. Különösen nehéz a helyzet a Parlamentnél, ahol a dokumentumok elszórta találhatóak meg számos különböző adatbázisban és hálózatban, és a fordítószolgáltatónak nincs átfogó rendszere a lefordított szövegek tárolására.

A fordítóegységek munkamódszerei

68. A munkafeladatokat az egységvezetők osztják ki a munkatársaknak. Az egyes nyelvi egységek szervezeti felépítése eltérő: egyes egységek a fordítók szakirányai szerint szerveződnek csoportokba, míg mások az „aki kéri, kapja” elv alapján működnek. A Bizottságnál a DGT, illetve a Tanácsnál az A III DG saját központi eszközeivel tudja nyomon követni az egyes fordítók rendelkezésre állását. Ezeket azonban nem minden nyelvi egység használja rendszeresen, a Parlamentnél pedig nem is működik hasonló. Egyes részlegvezetők táblázatokat használnak, mások manuálisan osztják ki a munkát.

69. Minden fordítóegység egyrészt fordítókból, másrészt kisegítő személyzetből áll. Az utóbbiak dolga a hivatkozások felkutatása, a gépelés, a szövegek formázása, az archiválás stb. A Tanácsnál ⁽²³⁾ és a Parlamentnél átlagban egy titkár jut két fordítóra, míg a Bizottság csak négy-öt fordító mellé vesz fel egy titkárt.

70. Annak ellenére, hogy mindhárom intézmény kinyilvánított politikája a korszerű technológia használatának ösztönzése, és 2003-ban 23,7 millió EUR-t költöttek informatikai eszközökre (összköltség, beleértve a használati engedélyeket, lásd a 4. táblázatot), a gyakorlatban minden fordító maga dönti el – egységvezetőjének hallgatóságos egyetértésével –, hogy használ-e számítógépes fordítástámogató (Translator's Workbench), illetve keresőeszközöket (Euramis, IATE stb.) vagy hangfelismerő szoftvert (gépelés helyett). A Parlamentnél az egyes egységek fordítói és kisegítő személyzete nagyon eltérő mértékben használják ezeket az eszközöket: van, ahol csak 10 % a használók aránya, másutt viszont 90 %. A Tanácsnál az informatikai eszközök használata marginálisnak mondható. A három intézmény közül a Bizottságnak vannak a legkorszerűbb informatikai eszközei, de a használat szintjére nézve nincsen információ.

⁽²³⁾ A nem fordítással kapcsolatos feladatokra szánt titkári munkaidő levonása után.

71. 2003 óta az 1 100 bizottsági fordító közül kb. 100 tért át távmunkára. A DGT értékelő jelentése ⁽²⁴⁾ szerint ezzel a megoldással fordítónként évi kb. 10 000 EUR nettó költségmegtakarítás érhető el, elsősorban a teljesítménynövekedésnek köszönhetően. A Parlamentnél a 430 fordítóból 26 dolgozik távmunkában, és a Tanácsnál is indult két ilyen kísérleti projekt.

Kiszervezés

72. A Bizottságnál és a Parlamentnél egyaránt az a politika, hogy jogalkotási szövegeket (a jó minőség érdekében), valamint sürgős, bizalmas és rövid dokumentumokat (gyakorlati okból) mindig belsősökkel fordítatnak. Mivel a Tanácsnál majdnem minden fordítás ezen kategóriák valamelyikébe tartozik, a Tanácsnál a legtöbb fordítás házon belül készül.

73. Valamely feladat külsős fordítóknak való kiküldéséről elvileg az adott fordítóegység vezetője dönt (kivéve a közvetlen kiszervezés alább említett esetét), a fordítandó szöveg fajtája és a szabad belső kapacitás figyelembevételével. A Bizottságnál és a Parlamentnél 2004-ben a legtöbb nyelvi egységnél egyértelmű pozitív korreláció állt fenn a munkaterheltség és a kiszervezési arány között. Az ellenőrzés azonban rámutatott, hogy a DGT két egységénél 2004-ben annak ellenére is magas volt a kiszervezési arány, hogy e két bizottsági egység munkaterheltsége az átlag alatt maradt (megkésve reagáltak a munkateher 2003-hoz viszonyított csökkenésére), ami arra utal, hogy nem használták ki kellően a belső kapacitásukat. 2005-ben a Parlamentnél a francia fordító-részleg munkaterheltsége volt a második legalacsonyabb, mégis

ők mutathatták fel a második legmagasabb kiszervezési arányt. A vezetés egyik esetben sem tett kiigazító intézkedéseket.

74. Egyes feladatokat mind a Parlamentnél, mind a Bizottságnál automatikusan kiküldenek, nem is ellenőrzik, hogy van-e szabad belső kapacitás egyes nyelvek vagy valamennyi nyelv esetében. 2003–2004-ben az igénylések várható általános megnövekedését, illetve a külsős fordítás (további teljes munkaidőben dolgozó fordítók felvételéhez képest értett) alacsonyabb költségét figyelembe véve mindkét intézmény céljaul tűzte ki, hogy megnöveli a külsős fordítóknak kiküldött fordítási feladatok arányát (30 %-ra, illetve 40 %-ra). Mivel 2004-ben az igénylésekben strukturális csökkenés következett be, a Bizottságnál a DGT felüggesztette ezt a célkitűzést, míg a Parlamentnél azt az utasítást adták ki, hogy a választási időszakban külsősöknek nem szabad más feladatot kiküldeni, mint CRE ⁽²⁵⁾-fordítást. Míg az általános munkaterheltség az EU-15 nyelvi egységeinél 2004-ben kb. 20 %-kal alacsonyabb volt, mint 2003-ban, a kiszervezési arány a Parlamentnél alig változott (2003-ban 32,5 %, 2004-ben 32 %) (lásd a 6. táblázatot). Annak fő oka, hogy az EU-10 nyelvei esetében 2004-ről 2005-re a kiszervezési arány eltérően változott a Parlamentnél, a Bizottságnál és a Tanácsnál, az volt, hogy a Parlamentnél 2004-ben több belső fordítót sikerült felvenni az EU-10 nyelveire, mint a többi intézménynél. A jogalkotási tevékenység 2004-es lelassulásának és a fordítandó mennyiség alacsonyabb voltának köszönhetően a Parlament nagyobb arányban tudta házon belül megoldani az EU-10 nyelveit érintő fordítási feladatokat (lásd még a 20. és 25. bekezdést).

6. táblázat

Kiszervezési arány 2003-ban, 2004-ben és 2005-ben

A kiszervezés százalékos aránya	Bizottság			Parlament			Tanács		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Valamennyi nyelv	22 %	23 %	20 %	33 %	30 %	36 %	0 %	1 %	2 %
Az EU-15 nyelvei	21 %	16 %	10 %	32,5 %	32 %	33 %	0 %	0 %	0 %
Az EU-10 nyelvei	n. a.	60 %	37 %	41 %	20 %	43 %	n. a.	8 %	5 %

Forrás: Számvevőszék.

75. A Tanácsnál és a Parlamentnél ⁽²⁶⁾ a megrendelő DG-k elhanyagolható arányban küldenek ki közvetlenül fordítást, míg a bizottsági főigazgatóságok a 2003–2004-as időszakban az ellenőrzés tanúsága szerint több százezer oldalt küldtek ki közvetlenül úgy, hogy a DGT-nek erre nem volt rálátása (lásd még a 45. és 54. bekezdést).

Termelékenység

76. Az ellenőrzés abból a célból vizsgálta a három érintett intézmény 2000 és 2005 közötti termelékenységét, hogy összehasonlítsa az intézmények teljesítményének időbeli alakulását. A termelékenység kiszámításánál a „teljesidő-egyenérték” (TIE) fogalmát használták, amely szerint fordítással töltött időnek az az idő számít, amikor a fordítók ténylegesen irodai munkájukat végzik. Mivel a fordítók ebben az időben a fordításon kívül sokszor mással vannak elfoglalva (továbbképzés, irányítási feladatok, minőség-ellenőrzés, más részlegeknél készült iratok lektorálása stb.), a TIE-n alapuló termelékenységi mutatókat óvatosan kell kezelni. Ugyanez érvényes az intézmények közötti, illetve egy

⁽²⁴⁾ Európai Bizottság, DGT, Fordítási Igazgatóság, Evaluation Report of the Telework Pilot Project in the Translation Service („Értékelő jelentés a fordítószolgálat kísérleti távmunkaprojektjéről”), Brüsszel, 2003. október 6.

⁽²⁵⁾ CRE = „Compte-rendu in Extenso”: a parlamenti viták részletes jegyzőkönyve. 2003–2005-ben a Parlamentnél a CRE tette ki a fordítási mennyiség kb. 18 %-át.

⁽²⁶⁾ Az EP politikai csoportjai néha közvetlenül szerződnek külsős fordítókkal, amikor a tervezési egység elutasítja az igénylésüket (mivel túllepik a heti 15 oldalas keretet).

adott intézményen belül a nyelvi egységek közötti összehasonlításokra is. Az észlelt különbségek okait gondosan fel kell tárni, az esetleges problémákat pedig elemezni kell annak megítéléséhez, hogy a vezetés közvetlen intézkedésekkel befolyásolhatja-e a helyzetet.

77. A termelékenység (amelyet úgy határoztak meg, hogy a belső fordítók teljesítő-egyenértékét elosztották a házon belül lefordított standard oldalak számával) intézményenként, illetve nyelvi részlegenként rendkívül eltérő képet mutat. Az EU-10 nyelvi egységekre általában minden intézménynél kisebb termelékenység jellemző, mivel itt egyelőre több időt kell képezésre fordítani, hiányzik a tapasztalat, kisebbek a fordítási memóriák (s ezért kevésbé alkalmaznak számítógépes fordítást), és több időt kell a külsős fordítások lektorálására szánni.

78. Az EU fordítószolgálatainál sokkal alacsonyabb a termelékenység, mint a magánszektorban ⁽²⁷⁾. A magánszektor magasabb termelékenységét főként a szövegek jellege (kevés a jogalkotási szöveg), valamint az informatikai eszközök szélesebb körű alkalmazása magyarázza. Habár külsős fordításra kevésbé bonyolult szövegek kerülnek, általános az a nézet, hogy a külsős fordítások minősége gyengébb, mint a házon belülieké, és alaposabb lektorálást igényelnek. Egyes külsős irodákkal kötött szerződéseket a fordítások nem kielégítő minősége miatt fel is kellett bontani (lásd a 43. bekezdést). Amikor azonban nincsen szabad belső kapacitás, akkor tekintetbe kell venni, hogy a külsős fordítást az alacsonyabb fizetésekkel párosuló magasabb termelékenység lényegesen olcsóbbá teszi, mint amilyen költséggel további belső fordítók alkalmazása járna, még akkor is, ha a közvetett költségeket (tervezés, pályázatadás, kifizetés, minőség-ellenőrzés stb.) figyelembe vesszük (lásd a 7. táblázatot).

7. táblázat

A lefordított oldalak átlagos száma fordítónként (TIE-ben)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Bizottság (évenként)	915	902	909	1 054	917	797
Bizottság (naponként)	5,2	5,2	5,1	5,7	5,0	4,5
Parlament (évenként)	1 092	1 195	1 062	1 031	858	1 226
Tanács ⁽¹⁾ (évenként)	602	653	772	707	648	669

⁽¹⁾ Tanács: 2004-ig és 2004-ben is csak az EU-15 nyelvei.

Forrás: Számvevőszék.

Bizottság

79. Azt, hogy a DGT-nél a legtöbb évben némileg alacsonyabb volt a termelékenység, mint a Parlamentnél, bizonyos mértékig a Bizottságnak a jogalkotási eljárásban játszott kezdeményező szerepe magyarázhatja, ez ugyanis sűrűbb lektorálást von maga után. Vezető szerepet kell vinnie a Bizottságnak a terminológia kidolgozásában és az adatbázisok létrehozásában is, amiből a többi intézmény is hasznot húz. A bizottsági fordítók ezenkívül olyan egyéb nyelvi vonatkozású feladatokat is ellátnak, amelyek a napi fordítási teljesítmény nem mutat ki.

80. Az EU-15 nyelveinél az átlagos termelékenység 2003-hoz képest 2005-re több mint 20 %-kal csökkent, és az EU-15 legtöbb nem eljárási nyelvénél napi négy oldal alá esett. Ezt az okozta, hogy a nem eljárási nyelveknél csökkent a munkateher, és szabad kapacitás maradt kihasználatlanul. Ez utóbbi tény annak fényében kell szemlélni, hogy milyen sokszor került sor közvetlen kiszervezésre úgy, hogy a DGT-nek erre nem volt ráhatása (lásd a 75. bekezdést).

81. Habár a DGT egy ún. „rugalmas mechanizmust” vezetett be, vagyis egy adott nyelvi osztályon belül valamely fordítási feladatot egy átmenetileg éppen túlterhelt egység helyett egy másik egységre is oszthatnak, az egyes egységek között továbbra is jelentős termelékenységi különbségek állnak fenn ⁽²⁸⁾. Ezek fő oka az, hogy az egyes egységek különböző politikaterületekre szakosodtak, ám a fordítások igénylése nem történhet területek szerint megegyező, egyenletes ütemben. A DGT egységei közti termelékenységkülönbségek a bővítés óta még jobban elmélyedtek: 2005-ben a legtermelékenyebb egység kétszeresen múlja felül a legkevésbé termelékeny egységet.

⁽²⁷⁾ Lásd még PricewaterhouseCoopers, Gazdasági és Szociális Bizottság (CES) & Régiók Bizottsága (CdR), „Analyse comparative de la productivité des départements de traduction des institutions européennes” („Az európai intézmények fordítórészlegei termelékenységének összehasonlító elemzése”), Brüsszel, 2000. augusztus 4., 24. o.: „Megjegyzendő, hogy a magánszektorban dolgozó fordítók termelékenysége napi átlagban 8–10 oldal, fordítási memóriák alkalmazása nélkül is (egy oldal 350 szóval felel meg).” (350 szó = 2 100 leütés = 1,4 standard oldal.)

⁽²⁸⁾ Például az angol nyelvi részlegben belül 2004 első felében a legfoglaltabb egység termelékenysége 65 %-kal múlta felül a legkisebb munkaterheltségű egységét.

Parlament

82. Az utóbbi öt évben a Parlament nyelvenként átlagban több mint öt (TIE) fővel, vagyis 15 %-kal csökkentette a fordítók számát.

83. Az EP angol és francia fordítóegységének termelékenysége rendszeresen az átlag alatt marad (évente eltérő arányban 5–20 %-kal), míg a többi EU-15 nyelvi egység közötti termelékenységi különbségek legfeljebb 10 %-osak. Ennek az a magyarázata, hogy a francia egységénél az átlagosnál több fordító dolgozik, miközben a kiszervezett fordítások aránya átlagon felül van. Az angol egységénél ugyanennek az az oka, hogy kevesebb a fordítási igénylés, hiszen a belső dokumentumok nagyjából angolul születnek. A kiszervezési arány, illetve a szabad kapacitás kihasználatlansági foka vezetői döntésektől függ.

Tanács

84. A Tanács rendszeresen alacsonyabb termelékenységgel fordított, mint a Bizottság és a Parlament. Ezt több tényező okozza: jórészt különös figyelmet igénylő jogalkotási dokumentumokon dolgoznak; a bejövő igénylések száma erősen változik (2003-ban a napi munkateher 1 000 és több mint 7 000 oldal között ingadozott).

85. Az A III DG-nek a kihasználatlan kapacitás problémájára irányuló hosszú távú cselekvési terve jegyében 2015-ig a 2002-es kb. 50 TIE-ről 25 TIE-re kell csökkenteni az EU-15 egy-egy nyelvi egységénél dolgozó fordítók és titkárok számát⁽²⁹⁾. E terv hatása azonban csak igen hosszú távon fog teljesen érvényesülni, mert a Tanács szerint az áthelyezési lehetőségek korlátozottak, az intézményközi mobilitás pedig csekély.

86. Az egyes nyelvi egységek termelékenysége közötti különbségek kisebbek a Tanácsnál (és a Parlamentnél), mint a Bizottságnál (kivéve az A III DG angol egysége, amelynél 2003–2005-ben 20–40 %-kal alacsonyabb volt a termelékenység, mint a többi egységénél). Itt a termelékenység látszólag alacsony voltát bizonyos mértékig indokolhatja az, hogy náluk angol nyelvű eredeteket is lektorálnak, illetve az, hogy az EU-10 nyelvein írt szövegek fordításánál a fő közvetítő nyelv az angol, ami nem kevés terminológiai nehézséget vet fel.

A fordítási folyamat felügyelete teljesítménymutatók segítségével

87. Az intézmények nagyjából központilag összeállított fordítási statisztikái elsősorban az egyes egységeknél elkészült fordítások mennyiségét mutatják ki. E statisztikák használata rendszeresnek mondható az irányító és erőforrás-gazdálkodási egységeknél, de az egyes fordítóegységek vezetői már erősen eltérő mértékben használják fel őket mindennapi gyakorlatukban. Egyes egységek vezetői saját eszközöket is kifejlesztettek.

⁽²⁹⁾ DGMA, *Plan d'action pour la modernisation administrative du SGC (PAMA)* („Cselekvési terv az SGC (PAMA) adminisztrációjának korszerűsítésére”), 2002. május 30., 11. szakasz: Réforme de la DG A III („Az A III DG reformja”).

88. Egyes intézményeknek sem teljesítménymutatóik, sem statisztikáik nincsenek a következőkről:

- a) az egy-egy dokumentum fordításával ténylegesen eltöltött idő, a standard vagy becsült idővel összevetve (Európai Parlament, Bizottság, SGC);
- b) a lektorált oldalak száma (Bizottság, SGC) és a lektorálással töltött idő (Európai Parlament, Bizottság, SGC);
- c) az egyes fordítók teljesítménye és termelékenysége (SGC);
- d) a tervezési egységek által automatikusan kiküldött, illetve a fordítóegységek által kiküldött fordításmennyiség (Európai Parlament, Bizottság);
- e) a leadási határidők be nem tartása (SGC);
- f) a számítógépes fordítási eszközök használatának hatása a termelékenységre (Európai Parlament, Bizottság, SGC);
- g) adatok összehasonlítása, pl. a munkaterhelés és a kiszervezés korrelációja (Európai Parlament, Bizottság, SGC) (lásd a 73. és 83. bekezdést).

89. Az európai intézmények fordítószolgálatainak teljesítmény- és termelékenységi statisztikáiban automatikus fordítás – elsősorban Translators' Workbench (TWB) – révén készült szövegrészek is szerepelnek. A fordítói magáncégek kifinomultabb módszerekkel számítják ki az egyes fordítók tényleges munkaterheltségét és termelékenységét.

90. Míg a többi intézménynél csak az adott szövegben módosításként jelentkező részeket veszik tekintetbe, a Tanács ezektől eltérően a kinyomtatott oldalak alapján számítja ki a fordítási teljesítményét (lásd még a 65. bekezdést). Ebből adódóan a Tanács teljesítménystatisztikája bő 50 %-kal többet mutat ki a lefordított oldalak tényleges számánál. A számvérvőszéki ellenőrzés nyomán az A III DG-nél is a többi intézménynél használt módszerhez hasonlókat vezettek be.

Intézményközi együttműködés

91. Az ICTI 1995-ös létrehozását követően az EU fordítószolgálati több területen fokozatosan kifejlesztették együttműködésüket.

92. A legfontosabb eredmények eddig a következők:

- a) közös terminológiai adatbázis és fordítási memória kidolgozása;
- b) intézményközi pályázati felhívás az EU-10 nyelveire és nyelveiről történő külsős fordításra⁽³⁰⁾;

⁽³⁰⁾ A Bizottság azonban alig vette igénybe a sikeres pályázók szolgáltatásait, és saját pályázati felhívást tett közzé.

- c) közös közbeszerzési eljárás hangfelismerő szoftver, illetve egyéb soknyelvű eszközök beszerzésére;
- d) vegyes bizottság a külsős fordítások értékelésére (CIEQ);
- e) korlátozott mértékben: fordítók cseréje, a fordítói munkateher megosztása.

93. A fordítói kapacitás és a fordítási igények jellegének és időbeli megoszlásának számvevőszéki elemzése szerint az EU-10 nyelveire történő, mennyiségileg és minőségileg megfelelő fordítások elkészítése valamennyi intézménynél strukturális problémát jelent, az EU-15 nyelvei esetében viszont jelentősek a különbségek. Például a bizottsági angol fordítók munkaterheltsége nagyobb, mint bármely más nyelvi egységé (lásd a 86. bekezdést), míg a tanácsi és parlamenti angol fordítók esetében éppen hogy kisebb a többiekénél. Az igen szoros határidőkkel és változó sűrűségű igénylésekkel dolgozó tanácsi és parlamenti fordítóknak bizonyos időszakokban átmenetileg szabad kapacitásuk is van (lásd a 84. bekezdést).

94. Az illetékes munkacsoport következtetései értelmében 2005. január 1-jén kísérleti jelleggel munkateher-megosztási projekt kezdődött. A részt vevő intézmények 2005-ben 3 763 oldalt (az igényelt mennyiség 63 %-át) fordítottak le valamely társintézményük kérésére. Ez az összes részt vevő intézmény munkaterhelének csupán 0,2 %-a, míg ugyanezen munkateher több mint 20 %-át küldik ki külsős fordítóknak. Az elért megtakarítás 150 000 euróra tehető ⁽³¹⁾. Mivel az összes szabad kapacitás jóval felülmúlja a kísérleti projekt keretében a társintézményeknek felkínált kapacitást, nagyobb megtakarítás is elérhető volna.

95. Gyenge pontja a jelenlegi munkateher-megosztási rendszernek, hogy nem kerülnek bele sem a szokás szerint külsősöknek kiküldött dokumentumok, sem az EU-10 nyelveire készülő fordítások. Hátráltató tényező az is, hogy az intézmények nem tájékoztatják egymást kellően a szabad kapacitásokról, és valódi motiváció vagy kötelezettség híján nem mindig tesznek eleget a társintézményektől érkező fordítási felkéréseknek. Ha a Bizottság EU-15-ös, nem eljárási nyelvi egységeinél a belső fordítók ugyanolyan termelékenyek lettek volna 2005-ben, mint 2003-ban, az EU-15 nyelveinek mindegyikére legalább 10 000 oldallal többet fordítottak volna. 2005-ben a Parlament, illetve egyes bizottsági főigazgatóságok ugyanezen a nyelveken hasonló mennyiségben küldtek ki nem sürgős dokumentumokat külsősöknek. Ezeket valamely társintézmény is lefordíthatta volna, amivel összesen 11 millió, külsős fordításokra kifizetett eurót meg lehetett volna takarítani ⁽³²⁾.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

Milyen eljárások biztosítják, hogy a fordítási igényeknek eleget tesznek, illetve nem fordítanak feleslegesen

96. Egyik intézménynél sincsenek ellentmondásmentes és egyértelmű fordításigénylési és -jóváhagyási eljárások. A három

intézmény által megszabott végrehajtási szabályok szerint egyes dokumentumfajtákat kötelező lefordítani. Közösen elfogadott kritériumok híján azonban számos területen alkalmanként eltérő, főként a rendelkezésre álló erőforrásoktól függő döntés születik a dokumentumokról (lásd a 13–18. bekezdést).

Ajánlás: Mivel az állandóan növekvő fordítási igényeknek csak prioritások megállapításával és korlátozások bevezetésével lehet eleget tenni, az intézmények korszerűsítsék eljárásaikat. Többek között ellenőrizzék az iratok terjedelmét, különböztessék meg jobban jelleg és cél szerint a szövegeket, és a fordításra jóváhagyott szövegeket a célnak megfelelő minőségben készítsék el.

97. Az ellenőrzés tanúsága szerint az EU-15 nyelveivel kapcsolatos fordítási igények általában teljesülnek. Azáltal azonban, hogy kisebb országok léptek be az Unióba, erősen megnövekedett a kereslet ezeknek az országoknak a szűk, igen korlátozott kínálatú fordítási piacán. Az EPSO-nak a belső fordítói állások betöltésére kiírt versenyvizsgái az EU-10 nyelvei esetében nem hozták meg a várt eredményt, így az új tagállamokból nem lehetett elég fordítót felvenni. Ennek következtében a bővítés utáni első évben az intézmények az új nyelvek esetében nem tudták kielégíteni a fordítási igényeket (lásd a 19–23. bekezdést).

Ajánlás: Továbbra is számottevően növelni kell az intézményeknél az EU-10 nyelveit illető belső kapacitást. A Bizottság bíráló célszerűen vizsgálja meg, hogy az EPSO miért nem tudott időben annyi belső fordítót felvenni, amennyire szükség lett volna. Mindennek alapján dolgozzon ki olyan cselekvési tervet, amely az EU-10 tagállamaiban és más, tagjelölt országokban ismertebbé teszi a közösségi fordítási tevékenységet és felkelti iránta az érdeklődést.

98. Az intézmények általában korlátok között tudták tartani fordítási kiadásait, annak ellenére, hogy 2004. május óta a hivatalos nyelvek száma (az ír nyelvet is beleértve) 11-ről 21-re nőtt (lásd a 25–36. bekezdést). Míg a Bizottság és a Tanács jelentős lépéseket tettek a valamennyi nyelvre lefordítandó dokumentumok számának csökkentésére, a Parlament szerényebben csak azzal igyekezett csökkenteni a fordítási mennyiséget, hogy korlátozta a lefordítandó dokumentumok terjedelmét, de a számukat, illetve fajtájukat már nem (lásd a 32. bekezdést).

Ajánlás: A fordítószolgáltatók kössenek szolgáltatásisínt-megállapodásokat a felhasználókkal, aminek révén szigorítani lehetne a lefordítandó iratok fajtájára, a szükséges nyelvi változatokra, a fordítás megkezdésének kívánatos időpontjára, az éves összoldalszámra, az automatikus fordítás alkalmazására stb. vonatkozó iránymutatásokat. A következtetlenségek elkerülése végett az intézmények hangolják össze jobban megközelítéseiket.

⁽³¹⁾ Oldalanként 40 EUR változó költséggel számolva.

⁽³²⁾ Oldalanként csak a külsős fordítás 40 EUR-ra becsült változó költségével számolva.

Milyen eljárások biztosítják, hogy a fordítások időben elkészülnek, és minőségük a céljuknak megfelelő

99. A három intézménynél általában időben és az elvárt minőségben születtek meg az EU-15 nyelveire készülő fordítások (lásd a 41. és 44. bekezdést). Az elégtelen fordítói létszám miatt eltérő volt viszont a helyzet az EU-10 nyelveinél. 2004-ben a Bizottságnál és a Tanácsnál az EU-10 nyelveire vonatkozó belső kapacitás arra sem volt elég, hogy minden külsős fordítást lektorálni tudjanak, így a legtöbb megrendelő nem ítélte kielégítőnek a fordítások minőségét (lásd a 42. bekezdést). Egyik fordítószerződés végén elégedettségi felmérést a felhasználói körében.

Ajánlás: Az intézmények végezzenek rendszeres elégedettségi felmérést a fordítószerződések megrendelői körében, beleértve a határidők betartásának kérdését is. Az ilyen felmérések hasznos adatokkal szolgálhatnak a szolgáltatási minőség és a termelékenység javítását célzó cselekvési tervekhez.

100. A Parlamentnél és a Tanácsnál nincsenek pontos minőség-ellenőrzési iránymutatások, és a lektorálási gyakorlat is erősen eltér. A rossz minőségű fordítások kiszűrését szolgáló ellenőrzéseket viszont az intézmények általában megfelelően hajtják végre (lásd a 37–43. bekezdést). Míg a Parlament fordítási igazgatósága kéthavi szűrőpróbaszerű ellenőrzések, illetve minőségi mutatók révén értékeli mind a belsős, mind a külsős fordítások minőségét, más intézményeknél ilyen ellenőrzések és teljesítménymutatók nincsenek.

Ajánlás: A külsős fordítások rendszeres minőségi ellenőrzésén és az egyes egységvezetők által gyakorolt felügyeleten túlmenően ajánlatos volna rendszeresen szűrőpróbaszerű minőségi ellenőrzéseket tartani az egyes nyelvi részlegeken belül. A felhasználók körében végzett elégedettségi felmérésekkel együtt ez adná a minőségi teljesítménymutatók alapját.

101. Egyes bizottsági főigazgatóságok arról számoltak be, hogy mivel bizonyos fordításokat a DGT nem tudott határidőre elkészíteni, kénytelenek voltak a „szürke fordítás” vagy a közvetlen kiszervezés eszközével élni. Mivel olyan adat nincs, hogy az adminisztratív munkaerő mennyi időt töltött fordítási feladatokkal, ezért az ilyen fordítások mennyisége nem tudható biztosan, és ezek költségét a Számvevőszék nem is tudja tekintetbe venni számításaiban (lásd a 45., 54. és 75. bekezdést).

Ajánlás: A fordítószerződések felügyeljék, hogy milyen arányú a közvetlen kiszervezés és a „szürke fordítás”, hogy a tervezésnél ezt a fordítási mennyiséget is tekintetbe lehessen venni.

A fordítások költsége és hatékonysága

102. A Bizottság 2002-es adatainak kivételével az intézmények nem számították ki sem fordítási összköltségüket, sem az egy oldalra eső átlagköltségüket. A Számvevőszék becslése

szerint a három intézmény éves fordítási összköltsége a bővítés előtt 414 millió EUR (lásd a 4. táblázatot), a bővítés után pedig 511 millió EUR volt. Az egy oldalra eső átlagköltség 2003-ban 150 EUR volt a Bizottságnál és a Parlamentnél, illetve 254 EUR a Tanácsnál. 2005-ben az oldalankénti átlagköltség a Bizottságnál 194, a Tanácsnál pedig 276 EUR-ra nőtt, a Parlamentnél viszont 119 EUR-ra csökkent.

103. A házon belüli fordítás drágább, mint a külsős, ám a kettőt nehéz összehasonlítani, mivel a fordított szövegek jellege eltér egymástól, a belsős fordítók elismerten jobb minőségben fordítanak, egyes dokumentumok esetében a házon belüli fordításoknak – a munkamódszerekre való tekintettel különösen a Parlamentnél és a Tanácsnál – szoros határidőre kell elkészülniük, illetve a külsős fordításokat lektorálni kell (lásd az 52. bekezdést).

Ajánlás: Egy adott tevékenységnek csak úgy tudjuk ellenőrizni a teljesítményét, ha ismerjük a költségét. Ezért hasznos volna, ha megfelelő irányítási költség-információt biztosító eljárásokat dolgoznának ki.

104. A munkateher jelentős csökkenése miatt a legtöbb EU-15 nyelvi fordítóegység termelékenysége 2004-ben számottevően csökkent, s ebből adódóan az egy oldalra eső átlagköltség megnőtt (lásd az 51. és 76–86. bekezdést). A fordítási igénylések korlátozására tett intézkedések következtében a Bizottságnál és a Tanácsnál 2004-től kezdve az EU-15 nem eljárás nyelveinél szabad kapacitás jelentkezett.

105. Az ellenőrzés tanúsága szerint a három fordítószerződés tervezési egységeit jelenleg jobban lefoglalja a feladatok kiosztása, mintsem a munkaterheltség tervezését és a csúcsterhelési időszakok enyhítését szolgáló fordítási előrejelzéseket készíthetnének (lásd az 56–59., 63–66. és 91–95. bekezdést).

106. A munkateher helyes beosztása elsődleges kérdés. A fordítási mennyiség csökkenésének következtében egyes kapacitások átmenetileg kihasználatlanok maradnak, csökken a termelékenység, és nő az átlagos fordítási költség. A Számvevőszék azonban arra is rámutatott, hogy egyes egységeknél egyszerre volt alacsony a termelékenység, illetve átlag feletti a kiszervezési arány (lásd a 73–74. bekezdést). Munkaterheltségi előrejelzések (tervezés) híján az intézmények aligha lehetnek képesek teljesen kihasználni a más intézményeknél átmenetileg rendelkezésre álló szabad kapacitásokat (lásd a 91–95. bekezdést, valamint az 56–66. bekezdést).

107. 2005-ben a Parlament, illetve egyes bizottsági főigazgatóságok (nem a DGT) nagy mennyiségben küldtek ki külsősöknek olyan fordításokat, amelyeket valamely társintézménynél is elkészíthettek volna. A Számvevőszék becslése szerint így összesen kb. 11 millió, külsős fordításokra kifizetett EUR lett volna megtakarítható (lásd a 95. bekezdést).

Ajánlás: A fordítók munkaterhelésének egyenletesebbé tétele végett, illetve az intézményközi együttműködés eredményesebbé tétele érdekében fordítsanak nagyobb figyelmet az irányítási és tervezési folyamatokra. A tervezési egységek kapjanak rendszeres és megbízható előrejelzést a várható fordítási feladatokról, az intézmények pedig tájékoztassák egymást szabad belső kapacitásairól.

Az intézményközi együttműködés jegyében 2005. január 1-jén megkezdett kísérleti projekt kiszélesítésével el kellene érni, hogy a szabad belső kapacitások jobb kihasználásával csökkenjen az egyes bizottsági főigazgatóságoknál (ez a DGT-re nem vonatkozik) és egyéb intézményeknél szokásos kiszervezés. Az átmeneti jellegű vagy strukturális szabad kapacitással rendelkező intézményeket egy intézményközi számlázási rendszer bevezetése jobb együttműködésre serkenthetné a társintézményekkel.

A Tanácsnál tovább kellene törekedni a strukturálisan kihasználatlan kapacitások átcsoportosítására. Lehetőségként kellene kezelni a fordítószolgálatokon kívültre történő áthelyezést, illetve a személyzeti szabályzat más rendelkezéseinek alkalmazását is, mivel az érvényes cselekvési terv szerint a jelenlegi kihasználatlan kapacitás kérdésének megoldása csak 2015 tájékára várható.

108. Az ellenőrzés által érintett intézmények el vannak látva korszerű technológiai eszközökkel, de ezeket nem egységes módon használják (lásd a 68–70. bekezdést).

Ajánlás: A fordítási eljárás hatékonysága az alábbiak révén lenne javítható:

- létszámcsökkentés a tanácsi és parlamenti titkárságokon,
- a munkamódszerek egységesítése a bevált gyakorlat alapján,
- a számítógépes eszközök további integrációja és intenzívebb használata,
- a távmunka gyakoribbá tétele.

109. A fordítási költségek felügyeletéhez a szükségesnél kevesebb irányítási információ érkezik a fordítószolgálatoktól a ténylegesen fordítással és lektorálással töltött időről, a termelékenységi adatokról, a kiszervezés mértékéről stb. (lásd a 88. bekezdést).

Ajánlás: Ahhoz, hogy a termelékenységi adatokat a vezetés mutatószámokként használhassa, az intézményeknél olyan rendszereket kellene kidolgozni, amelyek jobban tükrözik a belső fordítók valamilyen tevékenységét (az új nyelvek tanulására fordított időt is). Az erőforrások hatékonyabb felhasználása érdekében valamennyi intézménynek törekedni kellene releváns minőségi és mennyiségi teljesítménymutatók kidolgozására.

Ezt a jelentést a Számvevőszék 2006. július 6-i ülésén, Luxembourgban fogadta el.

a Számvevőszék részéről
Hubert WEBER
elnök

I. MELLÉKLET

A BIZOTTSÁGRA, A PARLAMENTRE ÉS A TANÁCSRA VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

Bizottság

1. A Bizottság eljárási szabályzata ⁽¹⁾ meghatározza, hogy az általa elfogadott valamennyi jogi aktust (szóbeli eljárás esetén) az „összefoglalóhoz” vagy (írásbeli, felhatalmazási vagy hatáskör-átruházási eljárás esetén) a „napi feljegyzéshez” ⁽²⁾ a hiteles nyelven vagy nyelveken kell csatolni, ez az általánosan alkalmazandó jogi aktusok esetében a Közösség hivatalos nyelveit jelenti, egyéb esetekben pedig azoknak a nyelvét vagy nyelveit, akik a jogi aktusok címzettjei.

2. A „komitológiai” bizottságok ugyan magához a Bizottsághoz ⁽³⁾ tartoznak, és az 1/1958. sz. rendelet rájuk is alkalmazandó ⁽⁴⁾, az eljárásiszabályzat-mintában ⁽⁵⁾ szándékosan nincs külön utalás a nyelvhasználati rendszerre, hogy mindegyik bizottság a tényleges igényeinek megfelelően a legjobb megoldást választhassa. Azok a dokumentumok, amelyeket egy későbbi stádiumban egyébként is lefordítanak (különösen az intézkedéstervezetek, amelyek végső változatát a HL-ben közzé kell tenni), a bizottsági ülésekre gyakorlatilag már készen vannak.

3. A Főtitkárság 2004 júniusában kiadott jegyzékében ⁽⁶⁾ arról határoz, hogy „elegendő a csupán egyes tagállamokra irányuló végrehajtási intézkedések fordítását azok nyelvére elkészíteni, valamint a HL-ben egy közleményt megjelentetni, amely a határozat elfogadását hirdeti ki és az olvasót a honlapon történő hozzáférésről tájékoztatja. Minden nyelvre akkor szükséges fordítás, ha a jogi aktus hatálybalépésének jogi feltétele a HL-ben történő megjelenés (azaz az EP és a Tanács által együttdöntési eljárás során elfogadott rendeletek, irányelvek, valamint bizottsági rendeletek és minden tagállamra irányuló irányelvek esetében, azonban a bizottsági határozatok esetében nem).”

4. A 2004. májusi közlemény különbséget tesz a (9 kategóriára osztott) jogi kötelezettségből készített dokumentumok és a (11 kategóriára osztott) politikai jelentőségű dokumentumok között. A dokumentumok bizonyos kategóriáinak fordításáról, mint például a Hivatalos Laptól eltérő kiadványokról, nem határoz a közlemény, ezek fordításáról esetenként az igénylő DG és a DGT ⁽⁷⁾ közötti megegyezés alapján döntenek.

5. Valamennyi nyelvre fordítandó dokumentumok fő kategóriái: jogalkotási javaslatok, indoklások, jogszabályok által előírt jelentések, a HL-ben közzétett állami támogatásról és versenykorlátozó eljárásokról szóló kihirdetések, valamint az ezekről szóló, később szintén a HL-ben közzétett végső határozatok, a dömpingellenes határozatok, a Bizottság közleményei (beleértve a fehér és a zöld könyveket), ajánlati felhívások, szándéknyilatkozat benyújtására vonatkozó felhívások és sajtóközlemények.

6. Az egyéb dokumentumokat csak az eljárási nyelvekre (angolra, franciára és németre) kell lefordítani (különösen a Bizottsághoz intézett közleményeket, a tanácsi határozatok és a bizottsági javaslatok nyomkövetési jelentéseit) vagy a címzettek nyelveire (pl. az állandó képviselőkre küldött leveleket, egyéni kérelmekre adott válaszokat és finanszírozási javaslatokat). A technikai mellékletek a „valós igényektől” függően legfeljebb három nyelvre fordíthatók le, vagy egyáltalán nem szükséges ezek fordítását elkészíteni. Az írásban feltett parlamenti kérdésekre adott válaszokat a kérdést feltevő parlamenti képviselő nyelvére és egy eljárási nyelvre kell lefordítani.

Parlament

7. A Parlament eljárási szabályzatának 138. cikke értelmében „a Parlament minden dokumentumát el kell készíteni a hivatalos nyelveken”. A 150. cikk szerint „amennyiben a Parlament másként nem rendelkezik, módosításokat akkor bocsátanak szavazásra, ha azokat már valamennyi hivatalos nyelven kinyomtatták és terjesztették. Amennyiben legalább harminchét képviselő kifogást nem emel, a Parlament nem rendelkezhet másként.”

(1) A Bizottság eljárási szabályzata, C(2000) 3614 (HL L 308., 2000.12.8., 26. o.).

(2) Ezek a jegyzékek foglalják magukban azokat a döntéseket, amelyeket a bizottsági ülésen (szóbeli eljárás esetén „összefoglaló”) vagy a nap folyamán (egyéb dokumentumok esetén „napi feljegyzés”) fogadtak el.

(3) Az Elsőfokú Bíróság ítélete, 1999. július 19., T-188/97. sz. ügy, Rothmans International BV és a Bizottság.

(4) Európai Bizottság, a főigazgatók és a szolgálatok vezetői figyelmébe ajánlott főtitkári feljegyzés, SEC(2003) 795, 2003. július 10.

(5) Eljárásiszabályzat-minta – A Tanács 1999/468/EK határozata – A bizottság eljárási szabályzata (HL C 38., 2001.2.6., 3. o.).

(6) Európai Bizottság, Főtitkárság, az Unió jövőjéért munkacsoport és intézményi kérdések, Igazgató, Madelin úr, a DG SANCO főigazgatójának figyelmébe, 2004. június 23., TFAU/2-RH-nb (2004) D/6980 5/1 208 – A/DOS 6242.

(7) A 2004. májusi közleményben felsorolt húsz kategória 2004-ben a fordítások 64 %-ára és 2005-ben a 72 %-ára terjedt ki, ellenben a 2003-as 34 %-kal. A 2005-ös fő kategóriák: jogalkotási javaslatok és autonóm jogszabályok (36 %), állami támogatások és versenyzetési eljárások (10 %), bizottsági közlemények (7 %), közbeszerzési eljárások (6 %) és honlapok (4 %).

8. 2004. április 19-én az Európai Parlament Elnöksége elfogadta a magatartási kódexet, ami 2004. május 1-jén lépett hatályba és a hasonló 1999. február 8-i magatartási kódexet váltotta fel. E magatartási kódex 1. cikkének (2) bekezdése a következőkről határoz: „a Parlament nyelvi eszközeit a »szabályozott teljes soknyelvűség« elveinek megfelelően kell kezelni. A Parlament eljárási szabályzata értelmében azt, hogy a képviselőnek joga van a Parlamentben a választása szerinti nyelvet használni, teljes mértékben tiszteletben kell tartani. A soknyelvűségre szánt erőforrásokat a felhasználók valós igényeinek alapján történő gazdálkodással kell szabályozni; intézkedéseket kell hozni, hogy a felhasználókban jobban tudatosuljon felelősségük, és hogy eredményesebb legyen a nyelvi eszközök iránti igények tervezése.”

9. A legtöbb célnyelvre fordítandó dokumentumok a módosítások, a véleménytervezetek és a jelentéstervezetek. Az összes többi dokumentumtípus esetében a célnyelvek egy (főként angol) és négy között mozognak. Az ellenőrzésre készített 8. táblázat áttekintést nyújt a Parlamentnél fordított dokumentumtípusokról.

8. táblázat

Az Európai Parlamentnél fordított dokumentumtípusok

2003. január 1. és 2004. május 31. közötti számadatok	Dok.-típus	Fordítás %-ban	Valamennyi nyelvre kötelezően fordítandó	Nem minden nyelvre fordítandó kötelezően
Parlamenti vitákról készült jegyzőkönyv	CR	19,3 %	x	
Módosítás	AM	17,6 %	x	
Egyéb („Divers”)	DV	15,1 %		x
Jelentéstervezet	PR	9,8 %	x	
Felülvizsgált jelentés	RR	7,3 %	x	
Írásban feltett kérdés	QE	5,9 %		x
Jegyzőkönyvek	PV	5,2 %		x
Közlemények a tagok számára	CM	4,2 %		x
Munkadokumentum	DT	3,2 %		x
Feljegyzések	NT	2,3 %		x
Véleménytervezetek	PA	2,2 %	x	
Határozatok	RE	1,7 %	x	
Levél	LT	1,2 %		x
Napirend	OJ	1,1 %	x	
12 egyéb külön kategória, amelyek mindegyike az összes fordítási mennyiség maximum 1 %-át teszi ki		3,9 %	x	x

Forrás: Számvevőszék.

10. A Hivatalos Lapban közzétett vagy a plenáris ülésen szavazásra bocsátott dokumentumot minden esetben valamennyi hivatalos nyelvre le kell fordítani, ugyanakkor a munkadokumentumok fordítását a felhasználók nyelvére lehet korlátozni.

Tanács

11. Az 1. sz. rendelet és a Tanács eljárási szabályzatának 14. cikke ⁽⁸⁾ értelmében valamennyi hivatalos nyelvre történő fordítás miniszteri üléseken megvitattott dokumentumok esetében szükséges, amennyiben a Tanács sürgősségi alapon egyhangúlag másképp nem határoz. A Tanács bármely tagja kifogást emelhet a tanácskozás ellen, amennyiben a fordítások nem állnak rendelkezésre.

⁽⁸⁾ A Tanács eljárási szabályzatának elfogadásáról szóló, 2004. március 22-i 2004/338/EK, Euratom tanácsi határozat (HL L 106., 2004.4.15., 22. o.).

12. A Tanács és az előkészítő szervei dokumentumainak elkészítéséről szóló útmutató melléklete felsorolja azokat az „alapvető dokumentumokat”, amelyeket valamennyi nyelvre le kell fordítani ⁽⁹⁾. Ahogy az útmutatóban is olvasható, azokat a dokumentumokat, amelyeket a lista nem tartalmaz, nem szükséges az EI-10 nyelvein elkészíteni. Ezek a dokumentumok szelektív alapon lefordíthatók az EU-15 nyelveire, amennyiben az A III DG terhelése megengedi, és az eljárási szabályokban rögzített határidőket betartják. Az A III DG visszautasíthatja bármely dokumentum fordítását, amely nem szerepel a listán.

⁽⁹⁾ A Tanács lényegi dokumentumai: bizonyos szakaszban lévő jogszabálytervezetek; a Tanács napirendje; „A” napirendi pontok és függelékek; a Tanács napirendje szerint elfogadásra vagy vitára javasolt dokumentumok; a jogi szolgálat véleménye; a Tanács jegyzőkönyvei; a Tanácsnak az Európai Parlament írásban feltett kérdéseire és megvitatásra szánt szóbeli kérdéseire adott válaszai; az Unió nevében az elnökség által kiadott nyilatkozatok; a Tanács üléseiről készült sajtótájékoztatók; telexek az írásbeli eljárás keretében; a tagállamok közigazgatási szerveinél használt kézikönyvek; az Európai Tanács elnökségének következtetései.

II. MELLÉKLET

A FORDÍTÁS KÖLTSÉGÉNEK MEGBECSÜLÉSÉRE KIDOLGOZOTT SZÁMVEVŐSZÉKI MÓDSZER

1. Az ellenőrök becslése szerinti teljes költség („az adó és az ellátási költségek levonása nélküli összeg”), magában foglalja a fordítási tevékenységhez kapcsolódó közvetlen és közvetett költségeket.
2. A közösségi költségvetést terhelő összeg (az „adó és az ellátási költségek levonása utáni összeg”) a belső fordítók által megfizetett közösségi adónak az „adó és az ellátási költségek levonása nélküli összegből” való levonásával és a belső fordítóknak fizetett fiktív nyugdíjárulékok hozzáadásával (ami a tisztviselő által fizetett hozzájárulásnak a kétszerese) kapható meg.
3. A közvetlen költségek a fordítási tevékenységet végző alkalmazottaknak – fordítóknak és titkároknak – kifizetett összegek (beleértve a fordítóegységek által a fordítás-előkészítést, lektorálást és a szövegek formázását, de figyelmen kívül hagyva a nem fordítással kapcsolatos feladatokkal töltött időt).
4. A közvetett költségekbe értendő a nem közvetlenül a fordítási feladatokba bevont alkalmazottak (terminológusok, a munkamódszerek kidolgozói, az egységvezetők, a nyelvi tanácsadók és a felső vezetés, a külsős fordítók munkáját koordináló egység és a tervezési egység) fizetése és juttatásai, valamint a fordítók által a fordításon vagy lektoráláson kívül más tevékenységekkel töltött idő részaránya, további általános költségek, mint az IT-re, épületekre, irodai bútorokra és emberierőforrás-kezelésre kifizetett összegek stb., amit részben nem közvetlenül a fordítószolgálatok kezelnek. A közvetlen és közvetett költség felosztására az intézményekkel való egyeztetés után került sor.
5. Az alkalmazottakra kifizetett költséget a következők alapján számítottuk ki:
  - A Bizottság Személyzeti és Igazgatási Főigazgatósága által minden besorolási fokozat alapján kidolgozott alkalmazotti átlagköltség. Ebben az alkalmazottaknak kifizetett költségben benne van valamennyi fizetési és juttatási tétel. Az ellenőrzési csoport két különböző alkalmazotti átlagköltséget vizsgált: az adó levonása és az ellátási költségek hozzáadása előtti és utáni költséget ⁽¹⁾.
  - Az egyes intézmények fordítószolgálati besorolási fokozatainak egyedi összetétele.
  - Az intézményekkel együttműködve külső tanácsadó által meghatározott, épületekre kifizetett költségek (5 854 EUR/tisztviselő).
  - A Bizottság esetében a DGT, más intézmények esetében pedig külső tanácsadó által részarány szerint meghatározott bérszámfejtés és emberierőforrás-kezelés átlagköltsége.
6. Az informatikai kiadásokat a vonatkozó költségvetési tételeknek a 2003-as költségvetési év során történő végrehajtása és az informatikai felszerelések beszerzésének és karbantartásának az IT-vel és a pénzügyekkel foglalkozó szolgálatok által meghatározott átlagköltsége alapján számítottuk ki.
7. Mivel a belső fordítók a külsős fordítók által készített fordítások minőség-ellenőrzését és lektorálását is végzik, ezért az idejük és a rájuk fordított költség egy részét a külsős fordításokhoz soroltuk.
8. Egy oldal fordításának költségét a három intézmény fordítási összköltségének és az évente fordított oldalak számának hányadával számítottuk ki (lásd a 2., 3. és 4. táblázatot). A lefordított oldalak hivatalos számát a Bizottságnál a DGT és a Parlamentnél a DG VII által nyilvántartott oldalszámok alapján határoztuk meg, mivel e két intézmény által alkalmazott oldalszámtáblázati módszer (lásd e jelentés 8. és 9. lábjegyzetét) összehasonlítható eredményekhez vezetett. Mivel a Tanács 2003-as hivatalos számadatai a fordítandó dokumentum leütéseinek száma helyett egyszerűen a nyomtatott oldalak számán alapult, a Számvevőszék az átlagos korrekciós tényezőzt 100 dokumentumminta ⁽²⁾ esetében alkalmazta. Az A III DG által megadott kinyomtatott oldalak hivatalos számával megsokszorozott átlagos korrekciós tényezővel a termelékenységéről hasonló számadatokat kaptunk.
9. A Számvevőszék által kiszámolt oldalankénti költség a soknyelvűségnek nem a teljes költsége, mivel ez nem foglalja magában sem a jogász-nyelvszak által végzett lektorálási költséget, sem pedig a dokumentumok 20 nyelven történő megjelenítését. Mivel a jogalkotási eljárás során ugyanannak a jogszabálytervezetnek sok egymást követő változatát is le kell fordítani, így az elfogadott jogszabály tényleges költsége ezen jelentés 2. táblázatában említett oldalankénti költség sokszorososa; példaként említve, az Európai Alkotmány esetében 15 változatot fordítottak le.

⁽¹⁾ A Bizottság által viselt ellátási juttatások a bruttó fizetésnek kb. 16,5 %-a vagy a tisztviselő által fizetett juttatások kétszerese.

⁽²⁾ Annak érdekében, hogy az egyes intézmények által lefordított oldalak száma összehasonlítható legyen, a mintába beválasztott dokumentumok oldalszáma korrekciós tényezővel módosult, amelyet úgy számítottak ki, hogy a szóközpont nélküli leütések számát (vagy egy már lefordított dokumentum módosítása esetében – amint azt a DGT a belső fordítások esetén is teszi – a módosított karakterek 50 %-kal megnövelt számát) elosztották 1 500-zal, majd egyrészt az egységhez, másrészt pedig a fizikai oldalszámhoz felkerekítették.

A PARLAMENT VÁLASZAI

1. Ezzel szemben az Európai Parlamentben a munkanyelvek számát nem korlátozták; le kell tehát fordítani a hivatalos szervek üléseivel kapcsolatos valamennyi dokumentumot az Unió összes munkanyelvére.

13–14. A fordítás tekintetében a Parlament az eljárási szabályzat szerint jár el, valamint a 2004. május 1-jén hatályba lépett, az Elnökség által elfogadott Többnyelvűségi magatartási kódexet alkalmazza.

Bár a magatartási kódex önmagában nem engedélyezési rendszer, mégis meghatározza azoknak a szervezeteknek a hierarchiáját, amelyek fordítások kérésére jogosultak, a külső vagy belső fordítók által lefordítandó dokumentumok típusai szerint a különböző jogalkotási eljárások keretén belül prioritási sorrendet állít fel, amely alapján a kérelmezett nyelvek előnyt élveznek, megszabja a fordítások kérésének leadására vonatkozó határidőt és a fordítandó szövegek hosszát. A kódex meghatározza az engedélyezett felhasználók listáján nem szereplő egységektől érkező kérelmek gyors engedélyezésére vonatkozó feltételeket is. Ezeket a kérelmeket az Elnökségnek kell benyújtani, és csak abban az esetben hagyják őket jóvá, ha a kérdéses dokumentum a Parlamentben zajló munka szempontjából lényeges.

15–16. A rendszer csak a fordítást igénylő szolgálat felelősének kérelmére hozzáférhető. A GEPRO informatikai rendszer átalakítása keretében (ITMS projekt) azonban valamennyi aktuális hozzáférést újra engedélyeztetni kell, és így számuk, amennyire lehetséges, csökkenni fog. A Számvevőszék által említett kockázat a Parlament véleménye szerint minimális a már említett intézkedésekből következő korlátozásoknak köszönhetően.

Lásd még a 13–14. pontra adott választ is.

17. Nem gyakori eset, de előfordul, hogy a tervező egység lecsökkenti az igényelt nyelvek számát vagy a nyelvi profilok szerint alkalmazott normák vagy más egyedi kivétel következtében, amelyről az igénylő szolgálat nem tudhat.

Az esetek kb. 90 %-ában a fordításokat az ülés időpontja előtt átnyújtják. Azokban az esetekben, amikor lehetetlen a határidők betartása, a fordítások csak akkor készülnek el, ha a szöveg az eljárás következő fázisának kiindulási alapja.

20. 2006 áprilisában az alábbi volt a helyzet: 238 teljes munkaidőben foglalkoztatott fordító, akik közül 25,75 cseh, 25 észt, 26 magyar, 24,5 litván, 28 lett, 23 máltai, 31 lengyel, 26,75 szlovák, 28 szlovén fordítót, továbbá 5 osztályvezetőt (CS, LV, PL, SK, SL) és egy megbízott osztályvezetőt (MT) alkalmaztak az EU-10 nyelvekre való fordításra.

23. Az Európai Parlamentben az új nyelvekről történő fordítást szinte kivétel nélkül olyan fordítók végzik, akiknek a célnyelv az anyanyelvük.

A Parlament nem korlátozza a munkanyelvek számát, és nem ismeri el az „eljárási nyelvek” fogalmát. (Lásd még az 1. ponthoz adott választ.)

26. A Parlament nem alkalmazza az „eljárási nyelvek” fogalmát (lásd a 23. pontot).

32–33. A magatartási kódex bevezette a „nyelvi profil” fogalmát. Amint azt a Számvevőszék hangsúlyozza, a parlamenti bizottságok által megvitatott dokumentumokat csak a bizottságokban részt vevő tagok és póttagok nyelvére fordítják le.

36. Az EP véleménye szerint az intézkedések nem követelhetők, mivel az intézmények sajátos igényeit elégítik ki, és minden egyes intézmény más-más igényekkel rendelkezik.

37. A Parlament fel kívánja hívni a Számvevőszék figyelmét az intézmények főtitkárainak felkérésére, az ICTI által kidolgozott minőségbiztosítási cselekvési tervre, amelyet hamarosan alkalmazni fognak. Ez a cselekvési terv 14 konkrét intézkedést tartalmaz, amelyek közül néhány egyaránt vonatkozik a fordításra és a tolmácsolásra az olyan területeken, mint az emberi erőforrás, az eredeti szövegek és a fordítások technikai és nyelvi minősége, a dokumentáció, a terminológia és az eszközök. A tervek szerint minden érintett szolgálatnál kineveznek egy minőségért felelős tisztviselőt.

39. Fontos megjegyezni, hogy az EP-ben az ellenőrzések módszeresen kiterjednek a hibák minden típusára, beleértve a helyes terminusok használatát is.

40. Ha nincs is a felhasználók elégedettségének mérésére kidolgozott eszköz, létezik ugyanakkor egy eljárás a panaszok benyújtására, amelyhez űrlap készült. Hozzá kell tenni azt is, hogy az EU intézményeiben az „ügyfelek”, különösen a parlamenti képviselők, meglehetősen közel vannak a főtitkársághoz ahhoz, hogy esetleges elégedetlenségüknek bármikor hangot adhassanak különösebb eljárás nélkül is.

47. Valójában az ügyvezetés jelenlegi rendszere nem teszi lehetővé a magatartási kódex ezen rendelkezésének alkalmazását. Ennek ellenére az éppen fejlesztés alatt álló ITMS projekt tartalmazni fog egy erre a célra használható számlázási modult.

52. A Számvevőszék is hangsúlyozza, hogy nem lehet külön kezelni a dokumentumok minőségét, a határidőket és a dokumentumtípusokat az áráktól, amelyek magukban nem tükrözik a fordítással kapcsolatos sajátosságokat.

53. Az EP tervező egysége és fordítási szolgálatai elkezdtek olyan statisztikai adatokat gyűjteni, amelyek a felsorolt pontok közül hármat lefednek, ezek az alábbiak:

- a) az összes igénylés száma;
- c) a leadási határidő be nem tartása (= a magatartási kódex megsértései);

d) a fordított oldalak igénylő/nyelvpárosítás szerint mért száma.

Ezek az adatok a teljesítmény mutatói, és lehetővé teszik a vezetés számára, hogy a megfelelő intézkedéseket megtegyék.

56. Szükséges az ilyen előre tervezés, de a politikai intézményekben zajló munka bizonyos aspektusai sajátosságuknál fogva soha nem lesznek tervezhetők.

66. Az EP közzétett egy új ügyviteli rendszerről (T-Flow) szóló előkészítő tanulmányt. A Számvevőszék által említett problémákat kezelő rendszert jelenleg fejlesztik ki, és 2006 őszétől kezd el működni.

67. Az illetékes informatikai szolgálatok éppen vizsgálják a dokumentumok szétszóródásának kérdését, amelyet a Számvevőszék is említ. Ezzel szemben a fordítási egységek egybegyűjtik az elkészült fordításokat, így meg tudják keresni a már lefordított szövegeket.

69. Az arány egy a kettőhöz az EU-15 nyelvek esetében. Ami az EU-10 nyelveket illeti, jelenleg kb. 0,7 titkár jut két fordítóra, és a titkár/fordító arány valószínűleg nem is fogja meghaladni a 0,8/2-t.

70. Igaz, hogy az informatikai eszközöket nem egyforma mértékben használják, és a munkamódszerek néha eltérők. Mindez a személyzetben belüli nagy különbség következménye. Azonban a hosszabb ideje a Parlamentnél dolgozó fordítók nagy tapasztalatának köszönhetően az egy főre eső elkészített fordítás mennyisége nagyjából ugyanannyi. Az EP Elnöksége, amely nagy gondot fordít az új technológiák jobb felhasználására, megbízta a főtítkárt, hogy a kérdéssel kapcsolatban nyújtson be egy jelentést, ezt az EP szolgálatai jelenleg dolgozzák ki.

73. A francia fordítórészleg belső kapacitásának kihasználásáról szóló észrevételt mindenképpen árnyalni kell. A meglévő kapacitások kihasználtsága nem volt alacsony, mert azokat más, kiegészítő feladatok elvégzésére használták fel. A francia fordítórészlegre különösen sok feladat hárult az új lengyel és litván részleg beindításával és megszervezésével kapcsolatban, valamint az EU-10 nyelvekről történő fordítás miatt szükségessé vált nyelvi kurzusok következtében. A kiegészítő feladatok közé tartozott, hogy a francia közvetítő nyelvként szolgált a többi nyelv felé, valamint a részlegnek kellett elkészítenie a plenáris ülések és a „gazdasági és monetáris párbeszéd” részletes jegyzőkönyveinek írott változatát és lektorálását.

74. Az észrevételt pontosítani kell, mivel a Számvevőszék szerint a fordítások kiszervezése a CRE-fordítások (részletes jegyzőkönyvek) kivételével a vizsgált időszakban leállt.

Ami a kiszervezési arány változatlanóságát illeti, az egyértelműen ellentmond a teljes munkaterheltség csökkenésének. A munkaterheltség csökkenése ellenére azért nem változott szinte egyáltalán a kiszervezés átlagos aránya, mert a munkaterheltség az év első felében igen nagyfokú volt, ami ez alatt az idő alatt növelte a fordítások kiszervezését.

83. Az EP nem erősítheti meg a Számvevőszék következtetését az említett két részleg alacsonyabb termelékenységére vonatkozóan, mivel a többi részleg feladataihoz képest az ő feladataik egy része tartalmát és jellegét tekintve más és jelentős emberi erőforrást igényel. A magyarázata annak, hogy az angol és a francia részleg az átlagosnál kevesebb oldalszámú belső fordítást végez az, hogy közvetítő nyelvként szolgálnak az olyan nyelvekre történő fordítás számára, amelyeket ritkábban használnak az eredeti szövegek megfogalmazásához, hogy megnőtt az eredeti szövegek lektorálásának és véglegesítésének mennyisége csakúgy, mint a részletes jegyzőkönyvek írásba foglalásának és lektorálásának mennyisége, valamint hogy néhány új részleg megszervezése és az EU-10 nyelvek tanulása is feladatuk. Emellett 2005 ősze óta az angol fordítórészleg a Beadványok Irodájával (Tabling Office) együtt végzi az eredeti szövegek rendszeres ellenőrzését.

Lásd még a 73. ponthoz adott választ.

95. Ha a munkaterheltség nagyon jelentős a nyelvi részlegeknél, a tervezési egység először a munkateher-megosztás útvonalt vizsgálja meg, természetesen a nyelvpárosítások és a többi intézményben rendelkezésre álló fordítók alapján.

Az EU-10 nyelvei csak átmenetileg nem kerülnek be a rendszerbe. Idővel, amikor az EU-10 nyelvi részlegei teljes létszámmal fognak működni, az EU-15 nyelveihez hasonlóan bekerülnek a rendszerbe.

Általában hangsúlyozni kell, hogy az intézmények tervezési egységei közötti munkateher-megosztás csak 2006 januárjában lépett az aktív együttműködés fázisába. 2006 első harmadának statisztikai adatai a társintézmény által lefordított mennyiségek jelentős növekedését tükrözik.

96–109. Az EP tudomásul veszi a Számvevőszék ajánlásainak összességét, és haladéktalanul meg fogja tenni a megfelelő lépéseket. A magatartási kódex felülvizsgálatát ráadásul egy eseti munkacsoport meg is kezdte. A Számvevőszék által említett néhány észrevétellel kapcsolatos informatikai fejlesztések szintén folyamatban vannak.

A TANÁCS VÁLASZAI

ÁLTALÁNOS ÉSZREVÉTELEK

A Tanács Főtitkársága üdvözlözi az EU egyes intézményeinek fordítási költségeire vonatkozó, első ízben lefolytatott ellenőrzést, és elismeri annak hasznosságát. Szeretné felhívni a figyelmet arra, hogy a nyelvi osztály az ellenőrzés során kritikával illetett pontok tekintetében változtatásokat hajtott végre, illetve jelenleg intenzíven vizsgálja a változtatás lehetőségét.

A Főtitkárság mindenesetre hangsúlyozni szeretné, hogy a bővítés jelentette komoly kihívásra válaszul teljes szervezeti felépítésére kiterjedően olyan ellenőrzött megközelítést alkalmazott, amelyet 2002-ben a legmagasabb politikai szinten hagytak jóvá, és amely lehetővé tette a bővítés igazgatási kiadásokra gyakorolt költségvetési hatásainak korlátok közé szorítását.

Konkréten a fordítás területén, ahol a korábbi bővítések alkalmával elfogadott megközelítések átvétele a nyelvi osztály személyzeti létszámának hozzávetőleg 756 új tisztviselővel való növekedését okozta volna, a fent említett ellenőrzött megközelítés a teljes létszám drasztikus csökkenéséhez vezet majd ezen intézkedések maradéktalan alkalmazása esetén. A mostani adaptációs, kiigazító időszak végére a Főtitkárságnál kevesebb fordító (551 fő) dolgozik majd a 25 tagállamból álló Unió számára, mint amennyien a 15 tagállamból álló Unió számára (578 fő) dolgoztak.

Ez az eredmény többek között a fordításnak kizárólag a politikai és jogalkotási folyamatok szempontjából alapvető jelentőségűnek ítélt dokumentumokra (az ún. „alapvető dokumentumokra”) való korlátozása, a fordítói szolgálatot érintő mélyreható racionalizálás végrehajtása, valamint a tanácsi dokumentumok készítésére, tartalmára, regiszterére és terjedelmére vonatkozó iránymutatások elfogadása révén vált elérhetővé. A Főtitkárság ezen intézkedésekkel más intézmények számára is irányt mutatott.

A Főtitkárság elismeri, hogy e megközelítés következményeként az EU-tizenötök nyelvi egységeinél a kihasználatlan kapacitás problémájába ütközik, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy ez a helyzet átmeneti, nem szerkezeti jellegű problémát vet fel, amelyre véleménye szerint dinamikus szemszögből kell tekinteni, kellően figyelembe véve a közép- és hosszú távon tagadhatatlanul jelentkező előnyöket, amelyek ellenőrzött igazgatási kiadásokat eredményeznek.

A Főtitkárság kiemeli továbbá, hogy a Tanácsnak – mint a jogszabályok jóváhagyását és 20 nyelven való kihirdetését megelőzően a jogalkotási láncban elhelyezkedő utolsó láncszemnek – az együtt döntés esetében az Európai Parlamenttel együtt gondoskodnia kell arról, hogy a Tanács által elfogadott jogszabályok kiemelt minőségűek legyenek, amint azt a tagállamok újra és újra kérik. Ez a Tanács politikai szövegeire is vonatkozik.

A minőséget és egységességet biztosító minőség-ellenőrzési eljárás természetesen pluszköltségekkel jár. Eltérően más intézményektől, amelyek költségsökkentési célból bizonyos dokumentumok tekintetében nagymértékben igénybe vehetik külső ügynökségek szolgálatait, a Tanács számára ez az út nem járható, mivel a belső fordítások biztosítják a leginkább és a legköltséghatékonyabb módon a megkívánt minőséget. A közzétételre szánt, magas színvonalú szövegek szükségessége természetesen befolyásolja a Tanács fordítási költségeit.

A Főtitkárság a kihasználatlan kapacitás problémáját ugyanakkor kezdeményező módon próbálja megoldani, a politikák olyan kombinációja segítségével, amely a probléma valamennyi aspektusát egyidejűleg veszi figyelembe. Amellett, hogy az EU-tizenötök kilenc nyelvi egységét (az angol és francia egység kivételével) elhagyó fordítók és titkárok helyét 2002-t követően nem töltöttük fel, a fordítói osztály személyzetét erőteljesen arra ösztönözzük, hogy jelentkezzenek más főigazgatóságok és igazgatóságok üres álláshelyeire. Most készül egy speciális áthelyezési program, amely a megfelelő álláshelyek meghatározását, az új feladatkörök ellátására felkészítő képzést és a változtatásra való ösztönzést célozza.

A Főtitkárság ezenfelül aktívan, nettó hozzájárulóként részt vesz a munkateher kiegyensúlyozására irányuló intézményközi projektben, és vizsgálja az intézményközi mobilitás, valamint a személyzeti szabályzatban meghatározott egyéb intézkedések lehetőségét is.

A Főtitkárság ennélfogva biztos abban, hogy sikeresen megoldja a jelentősben kiemelt hiányosságokat, főképp az átmeneti jellegűeket, valamint hogy hatékonyan teljesíteni tudja a működése keretei által meghatározott feladatát.

ÉSZREVÉTELEK A SZÁMVEVŐSZÉK MEGÁLLAPÍTÁSAIVAL KAPCSOLATBAN

ÖSSZEFOGLALÁS

III. Jóllehet a Főtitkárságnak nincs írásos fordítói útmutatója, a koordinációs és dokumentumkészítési egység (központi koordináció) biztosítja a dokumentumok ellenőrzött elkészítését és fordítását.

IV. A 2004-ben az EU-10 nyelvekkel kapcsolatban felmerült problémák a munkaerő-felvétel nehézségeivel voltak kapcsolatosak (lásd alább a 19. pontra vonatkozó észrevételeket). 2005-ben jelentős javulás jelentkezett a fordítások minőségében és a határidők teljesítésében. 2006-ban ez a javulás abban mutatkozik meg, hogy csökkent a külső ügynökségekhez kiadandó fordítások iránti kérelmek száma.

V. 2005 második felétől kezdődően a központi koordináció vezetője szoros kapcsolatot tart az állandó képviselőkkel, különösen az EU-tisztekkel a következők céljából:

- a) visszajelzés szerzése az alábbiakról:
  - a fordítások minősége,
  - a lefordított dokumentumok mennyisége,
  - a lefordított dokumentumok elérhetősége az üléseken,
  - egyrészt a koordinációs és dokumentumkészítési egység és a fordítói csoportok, másrészt az állandó képviselők és a nemzeti hatóságok közötti kapcsolatok;
- b) információcsere az alábbiakra vonatkozóan:
  - a Tanács működése, vagyis a dokumentumok útja,
  - a fordítói csoportok helyzete, különösen a személyzet tekintetében,
  - terminológiával, határidőkkel stb. kapcsolatos konkrét kérdések.

Rövid időn belül rendelkezésre fog állni egy postafiók. E postafiók (amelyről a delegációk 2006. május 5-én kaptak tájékoztatást) tartalmazza majd a delegációk részéről érkező valamennyi észrevételt, általános képet ad a Tanácsban készült fordítások észlelt minőségéről, és javítja a fordítói csoportok és a delegációk közötti kölcsönkapcsolatot.

VI. A Tanács Főtitkársága olyan rendszer kialakítására törekszik, amelynek segítségével a fordítási költségek folyamatosan felülvizsgálhatók. A tanácsi fordítók költségességének azonban oka van (ezt a dokumentum későbbi része részletezi): a Tanács munkájának sajátosságai és az ahhoz kapcsolódó határidők, a dokumentumkészítési lánc végéhez közeledve a jogalkotási dokumentumok megfelelő minőségének biztosítása, valamint az igazgatóság átszervezéséhez kötődő átmeneti szerkezeti okok.

VII. A Főtitkárságnak szándékában áll a kihasználatlan kapacitás csökkentése, többek között (más főigazgatóságokhoz való) belső áthelyezések és az intézményközi mobilitás megvalósítása (a többi intézmény fordítói osztályaira való áthelyezés) révén.

A Főtitkárság ezenfelül tanulmányozza a személyzeti szabályzat biztosította valamennyi megoldási lehetőséget.

VIII. A Főtitkárság jelentősen hozzájárul a munkateher kiegyensúlyozását célzó rendszerhez; 2005-ben az ebben a rendszerben feldolgozott összes oldal 55 %-ának fordításáért felelt.

IX. 2004-ben és 2005-ben a Főtitkárság koherens politikát dolgozott ki a modern technológiák használatát illetően. Az új nyelvi egységek mindegyike létrehozása óta a rendelkezésre álló informatikai eszközök segítségével dolgozik, míg a „régieket” nyelvi egységek esetében e politika megvalósítása jelenleg, az alkalmas informatikai eszközök fejlesztésével összhangban zajlik.

BEVEZETÉS

6. A Főtitkárságnak nincs a külső fordítók munkáját koordináló egysége, sem a fordítói osztályhoz kapcsolódó informatikai egysége. A Főtitkárság szervezeti felépítése tehát nem olyan szigorú, mint a többi intézményé.

ÉSZREVÉTELEK

13. A Főtitkárság egyértelmű eljárásokat alkalmaz, jóllehet azok fejleszthetők.

Meg kell jegyezni, hogy a fordításigénylésre jogosult személyek körét a Tanács Főtitkársága állapítja meg, és arról a koordináció tájékoztatja. Hasonlóképpen egyértelmű, hogy mely dokumentumtípusokat kell lefordítani; ezt az alapvető dokumentumok jegyzéke tartalmazza.

14. A Főtitkárság vonakodik attól, hogy eltérő megközelítést alkalmazzon az EU-10 és EU-15 nyelvekre, hiszen az a hátrányos megkülönböztetés vádjára adna okot.

15. A Számvevőszék fordításigényléssel kapcsolatos következtetése helytálló. Az igénylések elfogadása ugyanakkor az érvényes ellenőrzési rendszertől függ.

16. A Tanácsban belül a központi koordináció, amely a fordítói osztály fölött elhelyezkedő szervezeti egység, minden alkalommal megvizsgálja a fordítások helyénvalóságát, mielőtt a 20 egység egyikének vagy mindegyikének továbbítaná a szöveget. Amennyiben probléma merül fel, a központi koordináció vezetője intézkedik, és akár az elnökséggel is kapcsolatba lép. A központi koordináció – vagyis a koordinációs főigazgatóság és a nyelvi koordináció – állandó kapcsolatot tart a főigazgatóságokkal, valamint kisebb mértékben az elnökséggel is, és ez lehetővé teszi számára, hogy tájékozott döntést hozzon a fordítások helyénvalóságát illetően, továbbá hogy elégtelen fordítói kapacitás esetén meg tudja állapítani a fordítások fontossági sorrendjét.

18. A fordítások engedélyezése és elutasítása a koordináció (különösen a Tour de Contrôle) feladata. A Tanács véleménye szerint ez a helyzet kielégítő. Javítani azonban lehet rajta. További elemzés céljára – a vezetőség általi ellenőrzés kivételével – statisztikák készíthetők az elutasítások számáról. Az engedélyezések tekintetében nincs szükség intézkedésekre.

Az, hogy az „egyes fordítási igénylések ⁽¹⁾ elfogadása gyakran nem annyira a tényleges szükségletek, mint inkább a szabad fordítói kapacitás függvénye”, elkerülhetetlen a következő okokból:

- a személyzeti kapacitás kihasználatlansága, illetve egyes fordítói egységeknél fordítóhiány,

⁽¹⁾ Nem alapvető dokumentumok.

- azon politika, miszerint a túlórában elvégzett munka mennyiségét minimálisra kell csökkenteni,
- a fordítás eltérő gyorsasága (az EU-10 és az EU-15 esetében).

Az olyan fordításokat, amelyekre valóban szükség van, soha nem utasítják el.

19. Az ESZFH-n keresztül történő munkaerő-felvétel az alkalmas jelöltek alacsony száma miatt a vártnál nehezebbnek bizonyult, annak ellenére, hogy az intézmények mindent megtettek annak érdekében, hogy felhívják a tagállamok és más érdekeltek figyelmét e problémára.

20. Ebből nem vonható le olyan következtetés, miszerint a felvételi célszámok nem teljesítése az egyes intézmények hibájából fakadna. Ez a helyzet (a létszámhiány) sajnálatos módon az említett időpontra (2006 vége) túl is fennáll majd, nemcsak a fordítók, hanem a nyelvi egységek vezetői, a minőségellenőrök és a titkárok tekintetében is.

23. Helyáll az a megállapítás, hogy (az angol és a francia egység kivételével) az EU-15 nyelvi egységek fordítói közül igen kevesen beszélnek az EU-10 nyelveket. Ez annak a szándékos, gondosan kialakított politikai döntésnek az eredménye, amely szerint a hivatalos nyelvek 11-ről 20-ra való emelkedése nem járhat a személyzeti létszám arányos megnövekedésével. A 2004. évi bővítésre való felkészülés keretében a Főtitkárság az angol és francia nyelvi egységek fordítói számára egy vagy több EU-10 nyelvre vonatkozó képzést szervezett, ennek eredménye az alábbi táblázatban bemutatott helyzet (2006. május 22-én).

Az angol és francia fordítók nyelvismerete az EU-10 nyelvekre vonatkozóan (2006. május 22-i helyzet)

	CS	ET	HU	LT	LV	MT	PL	SK	SL
FR	2	0	1	0	0	0	3	0	0
EN	4	3	4	2	3	0	2	4	4
Összesen	6	3	5	2	3	0	5	4	4

A Főtitkárság ezenkívül más megoldásokat is keres arra, hogy teljes lefedettséget biztosítson a hivatalos nyelvek mindegyike számára, ideértve a fordított irányú fordítást is (olyan fordítók alkalmazását, akik anyanyelvükről fordítanak angolra vagy franciára).

26. Az angol egység tevékenyen részt vesz a munkateher kiegyensúlyozását célzó projektben. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy bár az angol egység rendelkezik némi kihasználatlan kapacitással, amelynek célja a teljes többnyelvűség biztosítása, ezt az előző rendszer költségeinek fényében kell értékelni, amely rendszerben valamennyi nyelvi egység elegendő kapacitással rendelkezett ahhoz, hogy valamennyi hivatalos nyelvről fordítson (minden egyes uniós nyelvre minimálisan körülbelül 6–6 fordító esett), annak ellenére, hogy az adott nyelvek többségéből fordítandó oldalak száma nem haladta meg a forrásdokumentumok összalatszámának 1 %-át.

A Főtitkárság mindemellett mindig azt képviselte, hogy politikáját a (legalább két évet felölelő) tapasztalatok fényében felülvizsgálja. Erre a felülvizsgálatra 2006 második felében/2007 elején kerül sor.

35. A központi koordináció ellenőrzi az „alapvetően fontos szakaszok” politikájának alkalmazását, mégpedig azért, hogy adott szakaszban felméri a fordítás szükségességét, és egyes dokumentumok fordítását elutasítja. A nyelvi koordináció az elérhető munkaerő és az időkorlát függvényében gondoskodik arról, hogy megfelelő számú alapvetően fontos változat fordítása készüljön

el. A nyelvi koordináció az alapvetően fontos változatok fordításáról hozott döntések esetén számos, objektívan nem meghatározható szempontot is figyelembe vesz, mint például a szöveg politikai jelentősége, az elnökségi program szempontjából való fontossága vagy az időkorlát.

38. Bizonyos esetekben, amikor egyensúlyt kell teremteni a rendelkezésre álló idő rövidege és a minőség követelménye között, a nyelvi koordináció azt ajánlja, hogy a fordítást ne lektorálják. Erre csak a közbülső szakaszokban kerülhet sor.

Mivel azonban a Tanács kizárólag az alapvető dokumentumokat fordítja le, a fordítások magas színvonalát általános követelmény.

39. A Főtitkárság a nyelvi osztályok szintjén minőségellenőrzési eljárást alakít ki, valamint a közelmúltban bevezetett egy olyan hivatalos eljárást, amely a minőséggel kapcsolatos panaszok feldolgozására szolgál, lehetővé téve megrendelői számára, hogy a fordításokról visszajelzést adjanak.

40. Lásd a 39. ponthoz fűzött észrevételeket.

41. A Főtitkárság örömmel nyugtázza, hogy a Számvevőszék elismeri, hogy a megrendelők elégedettek a szolgáltatás minőségével. Emellett kész összehangolt minőségbiztosítási eljárások kialakítására.

42. Az EU-10 delegációktól kapott visszajelzések általánoságban szintén kielégítőek. A külső fordítások lektorálása problémát jelent. A fordítások kiszervezésére a létszámhiány miatt van szükség, így azok lektorálása (az értékes munkaerő lektorálására való igénybevétele) csökkentené az efféle kiszervezés hasznát.

44. A Tanács a központi koordinációban folytatott statisztikai fejlesztések keretében meg fogja vizsgálni, hogy miként lehet a fordítási határidők teljesítési szintjét felmérni. Az eljárási szabályzatnak megfelelő alapvető dokumentumok azonban minden esetben elkészülnek azokra az ülésekre, amelyekre kéri azokat.

46. Ez a helyzet az említett nyelvek esetében fennálló drámai létszámhiány miatt alakult ki. Ugyanakkor semmi nem támasztja alá, hogy bármilyen jogszabály elfogadása késett volna a dokumentumok hiánya miatt.

47. A Főtitkárság építeni kíván az ezen ellenőrzés során szerzett tapasztalatokra, és olyan rendszert kíván létrehozni, amelynek segítségével a fordítási költségek folyamatosan felülvizsgálhatók. A Főtitkárság annak a lehetőségét is fontolgatja, hogy rendszeresen megküldi a főigazgatóságoknak és az elnökségnek egyes dokumentumok „költségeit”, főképp azokat, amelyek elkészítése jelentős mértékű túlóráat igényel.

51. Mivel a Tanács a jogalkotási eljárás végén helyezkedik el, különös felelősséggel tartozik az elfogadott (és kihirdetett) szövegek minőségét illetően. A minőségnek ára van, és hatással van a fordítók termelékenységére. Ezenfelül – az előzőekben leírtak szerint – nem helyénvaló jogalkotási és politikailag érzékeny dokumentumokat külső ügynökségeknek kiadni. Ez indokolja azt az általános politikát, amely szerint a Főtitkárság kerüli a külsős fordítások igénybevitelét.

53.

b) A Tanács ki fog alakítani egy olyan eljárást, amely a fordításra való benyújtás határidejét be nem tartó kérelmek százalékos arányát és az ilyen kérelmek okait nyomon követi, anélkül, hogy szem elől veszítené a 44. ponthoz fűzött észrevételben kiemelt szempontokat.

e) A Tanács ki fog alakítani egy olyan eljárást, amely a kötelezően lefordítandó „alapvető dokumentumoknak” a lefordított dokumentumok teljes mennyiségén belüli százalékos arányát követi nyomon.

f) A Tanács ki fog alakítani egy olyan eljárást, amely további információkat szolgáltat azokról a fordításokról, amelyek az eredetihez képest végrehajtott későbbi változtatások miatt szükségtelenné váltak.

56. A Számvevőszék érvelése a pontos előrejelzések fontosságával kapcsolatban helytálló, de a gyakorlatban ez sokszor túlmutat a fordítószolgálat hatáskörén, többek között amiatt, hogy a jogalkotási szövegek Tanácson belüli útja a különböző munkacsoportokban, bizottságokban és a tanácsi üléseken, sőt időnként a kétoldalú üléseken elért előrehaladástól függ.

61. A 25 fordítóból álló személyzeti létszám az előre látható normál munkamennyiségen alapszik, amely pedig az „alapvető dokumentumok” politikájára épül. A nyelvi egységek az elnökségek végén jelentkező fokozott munkamennyiséggel a jóval szigorúbb munkabeosztás, a határidők módosítása és legfőképp a munkanap végét követő – vagy kivételes esetben hétfőn vagy ünnepnapokon végzett – túlóra segítségével küzdenek meg.

Az, hogy a tanácsi fordítások csak röviddel az ülések előtt állnak rendelkezésre, annak köszönhető, hogy a tanácsi dokumentumok 62 %-át 72 óránál rövidebb határidőre készítik. Ennélfogva elkerülhetetlen, hogy a fordítások csak röviddel az ülést megelőzően legyenek elérhetőek.

64. Ez a megállapítás helytálló, a nyelvi egységek vezetőinek azonban kellő tapasztalatuk van a csúcsidőszakokról, és munkájukat a fordítói egységek többségében teljes munkaidőben koordinátorként dolgozó fordítók segítik. A nyelvi egység vezetőjét és a koordinátort a központi koordináció folyamatosan tájékoztatja. A rövid határidőkkel dolgozó Tanácsnál a határidők meghatározása a központi koordináció feladata, amely átfogó képpel rendelkezik a munkamennyiség egészéről.

65. A Tanács megváltoztatta az oldalak számításának a munkamennyiség felbecslése céljából alkalmazott módszerét, és jelenleg a súlyozott normál oldalak, az ún. „nettó” oldalak rendszerét alkalmazza.

67. Ezt a feladatot a központi koordináció végzi technikai eszközök segítségével.

69. A Tanács jelentős eredményeket ért el e téren az ellenőrzés által lefedett időszak óta, és azóta is javul a titkár–fordító arány.

70. A Tanács sok időt fektetett az informatikai eszközök optimális használati arányának kialakításába. Jelenleg indul egy eszközfejlesztést is (EURAMIS és belső segédeszközök) magában foglaló végrehajtási terv, egy képzési program és a központi koordináción belül egy speciális TRADOS-sejt létrehozása. A Tanács szándékában áll emellett, hogy statisztikai mutatók segítségével kövesse nyomon a TRADOS fordítói osztályon belüli használati arányát.

78. A magánszektort kevésbé érinti a minőség és egységesség kérdése, mint az intézményeket. Az intézmények tapasztalata általánoságban azt mutatja – és ezt az intézményközi minőségértékelő bizottság (CIEQ) munkája is megerősítette –, hogy jogalkotási szövegeket nem lenne szabad külső ügynökségeknek kiadni. A Tanács tapasztalatai alapján elmondható, hogy még ha a Tanácson belüli tárgyalások korai szakaszaiban (munkacsoporti szinten) is küldik meg az ügynökségeknek a szövegeket, az a szöveg további változatainak fordításakor így sem jelent sok segítséget.

85. A belső áthelyezésre valóban igen kevés lehetőség nyílik. A Tanácsban a fordítók az AD besorolású személyzet mintegy 66 %-át teszik ki (790 LA a jogász-nyelvészek kivételével; 450 A).

Meg kell említeni továbbá, hogy a létszámtöbbslettel rendelkező nyolc nyelvi egységben nagyon magas az 55–65 év közötti személyzet aránya.

Az 55–65 év közötti személyzet aránya a nyelvi osztályokban

	DA	DE	EL	ES	NL	FI	PT	IT
Létszámtöbbslet	12	25	15	16	12	19	18	18
55–65	15	8	11	10	10	8	15	12

Nehézséget jelent nagyszámú fordító megtartása és áthelyezése, hiszen a fordítókat nyelvi szakértelmük miatt vették fel. A Tanácsnak ennek ellenére szándékában áll, hogy minden lehetőséget megvizsgáljon az – akár belső, akár intézményközi – áthelyezések érdekében. A megfelelő intézkedések folyamatban vannak.

86. A Számvevőszék jelentésében említett feladatokon felül az angol nyelvi osztály közvetlenül támogatja az elnökség (egy fordító az elnökség mellett dolgozik), és más főigazgatóságok munkáját is.

88. Az említett teljesítménymutatók és statisztikák bevezetésére fokozatosan kerül majd sor, mielőtt a munkafolyamat fejlesztésére rendelkezésre álló erőforrások lehetővé teszik a megfelelő intézkedések megtételét.

90. A Tanácsnál használatos statisztikákat 2005-ben a többi intézményben alkalmazott gyakorlat fényében megváltoztattuk. A 2003-as és 2004-es statisztikákat az új számítási módszerrel való összhang megteremtése érdekében visszamenőlegesen módosítottuk.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

105. A Tanács központi koordinációja megpróbálja a fordítási munkamennyiséget előre jelezni, és a munkát annak megfelelően megszervezni. Ezúton törekszik – a politika által megszabott keretek között – a munkamennyiség és a fordítói kapacitás egyensúlyban tartására.

A BIZOTTSÁG VÁLASZAI

ÖSSZEFOGLALÓ

I. A Bizottság elkötelezett a többnyelvű írásbeli kommunikáció mellett az összes hivatalos nyelvvel való azonos nyelvi bánásmód révén. A Bizottság ugyancsak kiáll a mára érzékeny politikai kérdéssé vált, Unión belüli többnyelvűség mellett. A fordítások biztosításában a Bizottság a tényleges szükségleteknek való megfelelés, magas minőség és költséghatékonyság irányelveit tartja szem előtt.

A Bizottság az az intézmény, amely jogalkotási javaslatokat kezdeményez, és ezért gyakran találja magát szemben teljesen új szövegek fordításaival, amelyeket aztán a Tanács és a Parlament módosít. Ebből következően több a nehézség és több kutatásra van szükség, főleg a terminológia terén.

II. A vizsgálat befejezése óta a Bizottság további olyan – a Bizottság válaszában vonatkozó bekezdéseiben kiemelt – változtatásokat végzett fordítási gyakorlatain és eljárásain, amelyek véleménye szerint megválaszolják a Számvevőszék észrevételeit.

III–IV. A Bizottság naprakészé teszi fordítási stratégiáját, például azáltal, hogy azokat a nem alapvető dokumentumokra vonatkozó iránymutatásokkal egészíti ki. A főigazgatóságokat arra ösztönzi, hogy egyszerűsítsék a fordítások megrendelésére vonatkozó belső eljárásaikat.

V. A Bizottság jelenleg vizsgálja a minőség mérésének legmegfelelőbb módjait. A DGT megerősítette kapcsolatait a bizottsági főigazgatóságokkal és szolgálatokkal, amelyek rendszeres visszajelzést tesznek lehetővé a számukra kínált szolgáltatások minőségével kapcsolatban. A DGT szerint a főigazgatóságok és szolgálatok szintjén végzett, a felhasználók elégedettségét mérő rendszeres felmérések nem képviselnek jelentős hozzáadott értéket.

A Bizottság minőség-ellenőrzési eljárásainak alapja a kockázatfelmérés és költséghatékonyság, aminek az a célja, hogy minden esetben az adott célnak megfelelő fordításokat készítsenek. E politika egy „minőségmutatót” alkalmaz a nem megfelelő oldalakon előforduló hibák száma alapján (lásd alább a 100. pontot).

VI–VII. A Bizottság kiszámította 2002-es fordítási költségeit és oldalankénti költségeit, és az e jelentés tárgyát képező vizsgálat eredményére várva felfüggesztette a számítások további frissítéseit.

A Bizottság 2005-ös oldalankénti költségnövekedése (a 2003-ashoz képest) abból fakad, hogy szigorú keresletmenedzsmenttel a különböző nyelveknél egyenlő mértékben csökkentették a fordítási keresletet, a „rég” nyelvi osztályoknál pedig a rendelkezésre álló fordítási kapacitások alá csökkentették a fordításmegrendeléseket. Ezzel a Bizottság csökkenteni tudta az új nyelvek osztálya-

ira vonatkozó erőforrás-szükségleteit, és ezáltal mintegy 380 álláshelynek megfelelő jelentős azonnali megtakarításokat eredményezett a Bizottság igazgatási költségvetésében.

A „rég” nyelveknél így keletkező kapacitástöbbletekkel 2004-ben és 2005-ben már részben foglalkoztak kompenzáló intézkedésekkel, mint például a belső átcsoportosítás, a fokozott rugalmasság új módszerei, a szabadúszó fordítók számának jelentős csökkentése a „rég” nyelvi osztályok esetében stb. Ezeket az intézkedéseket 2005 végén felgyorsították a DGT-n belüli – a Bizottság 2007. évi éves politikai stratégiáról szóló határozatban is megerősített – erőforrás-elosztási stratégia bevezetésével, amelynek célja, hogy a nyújtott szolgáltatások és a megrendelések közötti jobb egyensúly megteremtésével, valamint a költséghatékonyság fejlesztésével közép- és hosszú távon további megtakarításokat tegyen lehetővé a Bizottság igazgatási költségvetésében. Ez várhatóan biztosítja, hogy középtávon kiegyenlítődik a munka és a kiszervezések aránya.

VIII. A Bizottság támogatja az intézmények közötti együttműködést, beleértve a szabad fordítási kapacitás intézmények közötti megosztásának eszközeként szolgáló munkateherkiegyensúlyozó mechanizmust, amelyhez a kísérleti projekt során a Bizottság járult hozzá a legnagyobb mértékben.

A Bizottság továbbra is igyekszik finomítani ezt az eljárást. Lehetőségei viszont a jövőben csökkennek azon jelenlegi intézkedések eredményeként, amelyeket az erőforrások tényleges szükségletekhez való igazítása céljából hoznak. Ezen túlmenően, a különböző intézmények munkáinak, időrendjeinek, napirendjeinek eltérő jellege miatt vannak bizonyos korlátok, és a munkateher kiegyensúlyozása nem helyettesítheti a szabadúszók munkáját, és nem is teszi lehetővé intézményekszerte a kihasználatlan kapacitás teljes lekötését.

IX. Míg 2004-ben és 2005-ben nem állt rendelkezésre információ az IT-eszközök bizottsági fordítók általi átlagos alkalmazásáról, egy 2005 vége felé végzett felmérés szerint ezen eszközöket a fordítók legalább 76 %-a alkalmazza, míg az „új” EU-10 nyelvek esetében ennek aránya majdnem 100 %.

A Bizottság jelenleg állít össze statisztikát az IT eszközök alkalmazásáról. Folyik a munka a tényleges felhasználás automatikus nyilvántartásba vételével és egyéb jelölők rögzítésével kapcsolatban.

A Bizottság központosított fordítási keresletmenedzsment egy-egy jelentősen fejlesztette előretervezési kapacitásait és teljesítményét, a megvalósítható határidőkről való megállapodást, illetve a kiszervezés következtetését, de ezek az erőfeszítések egyelőre nem ölelik fel a Bizottság fordítási tevékenységének teljességét. A Bizottság fordítási stratégiájának küszöbön álló felülvizsgálata megerősíti a DGT koordinációs szerepét a Bizottság valamennyi fordítási tevékenysége tekintetében.

BEVEZETÉS

11. A vizsgálat befejezése óta a Bizottság további olyan – a Bizottság válaszában vonatkozó bekezdéseiben kiemelt – változtatásokat végzett fordítási gyakorlatain és eljárásain, amelyek véleménye szerint megválaszolják a Számvevőszék észrevételeit.

ÉSZREVÉTELEK

13–18. A Bizottság létrehozta azon eljárásait, amelyekkel fordításokat lehet rendelni a DGT-től; ezen eljárásokat egy webalapú alkalmazással („POETRY”) segítik, amely továbbítja a főigazgatóságok és szolgálatok összes fordítási megrendelését a DGT felé, és amelyet a DGT – fordítási stratégiája figyelembevételével – e megrendelések feldolgozására alkalmaz. E kereteken belül valamennyi megbízó szolgálat megszervezi saját belső munkafolyamatát fordítási megrendelése „POETRY”-n keresztül történő továbbításra.

Mivel a Bizottságon belül nem következtesek a fordításengedélyezési eljárások, a fordítási kérelmek DGT általi ellenőrzése fontos szerepet játszik a főigazgatóságok közötti fordítási gyakorlatok összehangolásában. 2005-től szisztematikusan felülvizsgálják a Bizottság tervezési egységén belül kiadott engedélyezéseket, különös tekintettel azon dokumentumkategóriákra, amelyekre a fordítási stratégia nem tartalmaz iránymutatásokat.

A Bizottság főigazgatóságain és szolgálatain belül foglalkozik az engedélyezési eljárásokkal és a fordítási kérelmek ellenőrzésével, valamint a 2007-es és azon túli időszakokra vonatkozó frissített stratégiájának részeként iránymutatásokat határoz meg a nem lényegi dokumentumok fordítására vonatkozóan is (várhatóan 2006 végére). Ez erősíteni fogja azt a képességét, hogy következetesen kezelje a megrendeléseket.

19–20. A költségvetési hatóság azon határozatainak tükrében, hogy a bővítésből fakadó új munkaerőt 2004 és 2006 között fokozatosan kell felvenni, meg kell vizsgálni a 2004. december 31-ig ténylegesen felvett munkaerő szintjeit.

A személyzeti hiány, valamint az ideiglenes személyzet nagy számából fakadó törekeny struktúrák ellenére a Bizottság meg tudott felelni jogi kötelezettségeinek, így el tudta látni e nyelvek valamennyi létfontosságú fordítási szükségletét. Ezt következetes keresletmenedzsmenttel, valamint azzal érték el, hogy az EU-10 osztályok személyzete jelentős mértékben túlórázott, illetve nagymértékben támaszkodtak külső fordításra.

Az átmeneti fordítási stratégia elfogadása előtt eredetileg tervezett, 90 teljes munkaidőben dolgozó főnek megfelelő kapacitást 75 teljes munkaidőben dolgozó főnek megfelelő kapacitásra csökkentették, figyelembe véve az átmeneti fordítási stratégiának a fordítás iránti keresletre gyakorolt becsült hatását (ezt a Bizottság 2007-es éves politikai stratégiáról szóló határozata megerősítette).

21–23. A Bizottság fordítási tevékenységét központi székelyeiben, Brüsszelben és Luxembourgban végzi, hogy elősegítse a nyelvi osztályok közötti együttműködést, a többnyelvű koordinációt, valamint az irányítást, képzést és számítógépes segítségnyújtást.

A Bizottságnak ugyanakkor – ideiglenes intézkedésként – fordítási egységeket kellett felállítani a képviselői irodák többségében, hogy kiegészítse az új nyelvek bevezető időszaka alatt rendelkezésre álló csekély kapacitást. Ezen egységek szerepét jelenleg értékeli újra.

A Bizottság aktívan készült az EU-10 nyelvekből történő fordítási feladatok ellátására, és 2004-ben a „rég” nyelvek fordítóinak több mint 25 %-a vett részt „új” nyelveket oktató nyelvtanfolyamon (216 jelenleg is részt vesz képzésben, 87 magas szintet ért el, 68 pedig részben működőképes).

Az egyes nyelvi kombinációk esetében felmerülő kapacitáshiányok megválaszolására és a költséghatékonyság fokozására a Bizottság a célnyelv anyanyelvi fordítói helyett a forrásnyelv anyanyelvi fordítói által készített fordításokat vagy lektorálásokat alkalmaz (a teljes előállított mennyiség 0,9 %-a).

25. A bizottsági fordítási mennyiségekben mutatkozó növekedés 2004-ben az új keresletmenedzsment-stratégia bevezetése következtében leállt. A jogalkotási tevékenységben bekövetkező, a Számvevőszék által kiemelt lassulás hatása csak korlátozott volt, mivel nem érintette az olyan jogalkotási szövegek nagy mennyiségeit, mint például a mezőgazdasági jogi aktusok, a dömpingellenes, versenyjoggal és állami támogatásokkal stb. foglalkozó aktusok.

Ezen túlmenően, a számítások ellenére nem is halmozódott fel jelentős elvészésre váró fordítás az EU-10 nyelveken.

A közvetlen kiszervezést és a szürke fordításokat (lásd 13. lábjegyzet) illetően a Bizottság egyetért azzal, hogy jelenleg nincsenek megbízható becslések a szürke fordítások vagy a közvetlen kiszervezés alkalmazási köréről, és ezért felmérést kezdeményez főigazgatóságain és szolgálatain belül az ilyen gyakorlatok alkalmazási körének megvizsgálására. A felmérés eredményét a Bizottság felhasználja a 2007-re és azon túli időszakokra vonatkozó fordítási stratégiája naprakésszé tételéhez.

37–43. A Bizottság fordításokra vonatkozó minőségellenőrzési politikájának középpontjában az áll, hogy „célnak megfelelő” fordításokat készítsenek, és eddig még nem dolgoztak ki egységes minőségmutatót. A szabadúszók által készített fordítások minőségének értékelésekor a főigazgatóságok és szolgálatok nem mindig fontolják meg kellően a különféle minőségi követelményeket a „célnak megfelelőség” elveivel összhangban. A Bizottság jelenleg vizsgálja a minőség mérésének legmegfelelőbb módjait.

Mintaoldalok ellenőrzésével értékelnek valamennyi szabadúszó fordítást, és amennyiben ez alapján a minőség elfogadhatatlannak bizonyul, elutasítják azokat.

A 2004-es kezdeti időszakban, az új nyelvek esetében, a Bizottság által előterjesztett, külső fordítóknak kiadott jogalkotási javaslatokkal kapcsolatos minőségproblémákat az indokolja, hogy abban az időszakban nagyon korlátozott volt a belső lektorálási kapacitás. Míg az önálló jogi aktusokat nagyjából szisztematikusan lektorálták, az együttdöntéses eljárással elfogadott jogi aktusokat nem, hiszen ezeket közzétételük előtt még legalább egyszer olvasatra megküldték a Parlamentnek vagy a Tanácsnak. Ezt az ideiglenes problémát 2005-ben teljes mértékben megoldották, és a belső fordítások és szabadúszó fordítások összességének több mint 90 %-át lektorálják vagy ellenőrzik.

A Bizottság fellépett a szabadúszó – különösen az EU-10 nyelvek új szerződői által készített – fordításokban tapasztalt gyenge minőséggel szemben azáltal, hogy i. 2005 elején workshopokat szervezett az új tagállamok fővárosaiban a szabadúszó fordítók számára; ii. nagyobb hozzáférést biztosított a fordítási eszközök-höz és referenciaanyagokhoz; valamint iii. szisztematikus visszajelzéseket nyújtott a külső fordítóknak minden olyan, öt oldalnál hosszabb fordításról, amelyet nem „nagyon jó”-ként értékelték. Ennek eredményeként a szabadúszó fordítóknál tapasztalt minőségproblémák gyakorisága 2005 második felére visszaesett.

44–46. A fordítási határidők Bizottság általi betartásában bekövetkezett javulás a fordításmegrendelések jobb kezelésének és a proaktív programozásnak tudható be.

A DGT tapasztalatai szerint a határidők betartásával kapcsolatos problémák a fordítási kapacitásban fennálló hiányosságok helyett sokkal inkább a szolgálatok és intézmények tervezési minőségének fejlesztésével függenek össze. A Bizottság véleménye szerint a fordítás a jogalkotási folyamat része, ezért a fordítási határidőket teljes mértékben be kell illeszteni a programozásba, és a DGT részt vesz a napirendtervezésben és a koordinációs hálózatokban. A Bizottság mára létrehozott egy monitoringrendszert a fordítások kellő időben – a bizottsági és tanácsi ülések időrendjével összhangban – történő eljuttatására, és az eddigi eredmények szerint az ebben az összefüggésben nyújtott fordítási szolgáltatások összeférnek a jogi kötelezettségekkel és működési szükségletekkel.

Ahogy azt a 19–20. bekezdés is kiemeli, az erőforráshiány miatt a 2004 közepére és végére kitűzött, az EU-10 nyelvekre vonatkozó határidők valóban hosszabbak voltak, 2005-től viszont a határidők rövidebbek és a programozás gördülékenyebb.

A Bizottság felmérést kezdeményez a sűrű fordítások nagyságrendjének és a közvetlen kiszervezések mértékének pontosabb felmérésére, és a 2007-re és azon túli időszakra vonatkozó fordítási stratégia soron következő naprakészé tételének összefüggésében foglalkozik e kérdésekkel.

47–49. A Bizottság Számvevőszék által említett költségvetési projektjét 2001-ben fejlesztették ki és 2003 közepéig alkalmazták. A projektnek sikerült megvalósítani célkitűzését, vagyis a fordítási költségekkel kapcsolatos tudatosítást. A költségvetési e rendszerének megtartása (a megrendelt fordítások összköltségére vonatkozó információkkal való frissítésen keresztül) azonban nem élvezett prioritást, mivel az csupán csekély hozzáadott értéket képviselt volna a megrendelő főigazgatóságok számára olyan kontextusban, ahol a fordítási megrendeléseket részletesen, az átmeneti fordítási rendszer feltételei mentén vizsgálják.

A 2004. májusi közlemény után a Bizottság a fordítási költségekkel kapcsolatos tudatosításról a proaktív keresletmenedzsmentre irányította figyelmét, amelynek eredményeként jelentősen csökkentek a fordítási költségek.

2007-es előzetes költségvetés-tervezetében (PDB 2007) a Bizottság egy új politikai terület, „31 – Nyelvi szolgálatok” létrehozását javasolja, amely tartalmazza majd valamennyi nyelvi szolgálat költségvetési vonzatát (így azok ezentúl nem a különböző politikai területek között oszlanak majd meg).

A Bizottság – a Számvevőszék által alkalmazott módszertannak megfelelően – jelenleg frissíti állandó költségvetési rendszerét, hogy segítse a fordítási folyamat hatékonyságának ellenőrzését a kész fordítások (és egyéb termékek) szolgáltatása során felmerülő költségek alakulása révén.

51–52. A hivatalos nyelvek számának majdnem megduplázódása ellenére a Bizottság teljes fordítási költsége 2005-ben 2003-hoz képest csupán mintegy 20%-kal nőtt. Ezt a keresletmenedzsment-stratégia szigorú végrehajtásával érték el. Ez viszont ideiglenesen visszaesést okozott a munkaerőben, valamint megnövelte a Bizottság oldalankénti költségeit, ami az alábbiakkal indokolható:

- az a politikai köteleesség, miszerint minden nyelvet azonos bánásmódban kell részesíteni, ugyanakkor a 2004-es bővítés által eredményezett 9 új hivatalos nyelv fordítási kapacitása csak fokozatosan épül ki a 2004–2006-os időszak folyamán,
- tapasztalt fordítók, fordítómemóriák, terminológiai segítség, gépi fordítási segítség stb. hiánya a 9 új nyelv esetében, aminek következtében a „rég” nyelvekkel összevetve alacsonyabb e nyelvek termelékenységének kapacitása,
- a 2003-as fordítási megrendelések, illetve az abból fakadó magas munkaerő túllóra tekintetében óriási erőfeszítéseket követelt a személyzettől, például a tervezett szabadságok eltolását. Ez a szint nem jó mutató a hosszú távú munkaerő-ciklusok tekintetében.

A Bizottság már 2004-ben és 2005-ben is végzett belső átcsoportosításokat, és a 2007-es éves politikai stratégiáról szóló határozatban nagyratörőbb célokat tűzött ki a DGT belső átcsoportosításairól, hogy a rögzített költségeket a nyelvi csoportok változó megrendeléseire igazítsa. Egyéb korrekciós intézkedések között említhető a szabadúszó fordítások csökkentése (bár egyes sajátos témakörökben vagy a Bizottságon belül rendelkezésre nem álló nyelvi szakértelem esetében szükség lehet kiszervezésre), kétirányú fordítás, a fordítók más főigazgatóságokhoz történő ideiglenes kirendelése, valamint a Bizottság Szerkesztőszolgálatának kiterjesztése.

53. f) A Bizottság úgy véli, hogy 2005-től a teljesen vagy részben lefordított, de az eredetiben utólag végzett változtatások miatt szükségtelen fordítások száma elenyésző, mivel a kövendő politika szerint nem kezdnek hozzá a fordításhoz addig, míg stabil szöveg nem érkezik.

Egyedüli kivételek azok a dokumentumok, amelyek esetében gyakorlati okok miatt, a legmagasabb szinten megerősítve, a szoros határidőket nem lehetne tartani, ha a fordításokat csak a végleges dokumentum meglétekor kezdenék el.

54. A Bizottság felmérést kezd a sűrű fordítások és a közvetlen kiszervezés arányának felmérésére, és e felmérés eredményeit figyelembe veszi a 2007-es és azon túli időszakra vonatkozó bizottsági fordítási stratégia során következő naprakésszé tétele során.

56–59. 2005-től a Bizottság jelentősen fejlesztette a fordítások előreprogramozásának kapacitását: a Bizottság fordítási munkaterhének nagy részét a koordinációs üléseken a főigazgatóságokkal folytatott napirendtervezéssel és rendszeres ellenőrzéssel ölelik fel. A DGT keresletmenedzsment-egysége rendszeres kapcsolatokat ápol az egyes főigazgatóságok fordítási kapcsolattartóival, és ezen erőfeszítések eredményeként a főigazgatóságok többsége rendszeres előrejelzéseket küld, különösen akkor, amikor fontos kérdésekről van szó.

A Főtitkárság felismerte annak szükségességét, hogy szilárdabb programozási eszközre van szükség, és lépéseket tesznek arra, hogy a fordítást jobban beemeljék a Bizottság tervezési eszközeibe.

A megrendelések előrejelzésére alkalmazott e rendszerek viszont – munkánk politikai jellege, az új kezdeményezéseket követelő előreláthatatlan események stb. miatt – mindig bizonytalanok maradnak. Sőt mi több, még ha van is házon belüli kapacitás, továbbra is szükség lehet szabadúszó kapacitásra olyan dokumentumok esetében (pl. magas fokú technológiai terminológia), amelyekre nem áll rendelkezésre belső szakértelem.

60–62. A DGT a megkereső főigazgatóságokkal a dokumentum rendeltetésével/céljával (pl. adott tanácsi vagy bizottsági üléseken történő megvitatásra szánt dokumentumok) kapcsolatos követelmények fényében rögzíti a határidőt. E megközelítést jobban kedvelik, mint az igénylésbenyújtási határidőket, mivel a rendelkezésre álló erőforrások rugalmasabb és hatékonyabb felhasználását teszi lehetővé, és csökkenti a csúcsterhelésekkel való megbirkózáshoz alkalmazott kiegészítő kapacitás szükségességét.

67. A Bizottságban az előzetes feldolgozás nagymértékben automatikus, ezért a központi fordítástervező csoportnak nem kell külön kereséseket végeznie: valamennyi lefordítandó dokumentumot (a bizalmasak kivételével) automatikusan ellenőrzik az Euramis elnevezésű óriási nyelvi adatbázisban, amely mondatpárokra (eredeti és fordítás) bontva tartalmazza a dokumentumok ezreit, és ezek az ellenőrzések az Eur-Lex tartalmára is kiterjednek.

68–71. A Bizottság fordítási egységein belüli fordítási munkafolyamat megszervezését olyan eszközök is segítik, amelyek megmutatják, hogy elérhető-e az egyes fordítók. Ezek az eszközök viszont nem tükrözik a fordító elérhetőségének valamennyi szempontját, például a szakterületet vagy nyelvtudást. Ezért az egységvezető megítélése fontos tényező marad.

Az IT-eszközök alkalmazása tekintetében a Bizottság aktívan ösztönzi azok alkalmazását a költséghatékonyság fokozásához. Az e téren végzett intézkedések tartalmaznak tudatosító képzéseket (különösen azzal a céllal, hogy a felhasználóknak lehetővé tegyék ezen eszközök hatékony alkalmazását), valamint annak biztosítását, hogy a termelékenységet fokozó eszközök zökkenőmentesen működnek egyéb alkalmazásokkal (pl. a TWB a LegisWrite-tal). Az ilyen eszközök alkalmazását a felső vezetés folyamatosan

ösztönzi, és a Bizottság nemrégiben adott ki fordítói számára néhány „bevett gyakorlatokra vonatkozó iránymutatást”, illetve igyekeznek képzést biztosítani a számítógépes eszközök használatáról az újonnan felvett fordítók és titkárok számára. Viszont részben a fordító döntheti el, hogy mely eszközöket és forrásokat tudja legjobban felhasználni munkájához, az előzetes feldolgozási jelentésektől, illetve saját háttérétől és tapasztalatától függően.

73–74. A Bizottság azon döntése, hogy kiküldi-e a fordítást külső fordítóknak vagy sem, nagyban függ a szóban forgó dokumentum típusától. Olyan helyzetben, amikor 30 %-os kiszervezési célt szabtak meg, és a Bizottságon belüli munkaterheltség nagyon magas volt, hoztak bizonyos döntéseket egyes dokumentumok automatikus kiszervezéséről.

A megrendelésekkel kapcsolatos ügyintézésre vonatkozó új politika 2004-es bevezetésével a Bizottság felhagyott korábbi kiszervezési céljaival. A kiszervezési gyakorlat azonban nem változott meg egyik pillanatról a másikra. Időközben a kiszervezés nagyban olyan esetekre korlátozódik, amikor arra tényleg szükség van (vagyis a házon belüli kapacitások kiegészítése). Mindazonáltal, kivételes esetekben, amikor egy adott nyelvi osztályon hiányzik az adott témákkal kapcsolatos szükséges szakértelem, a fordításokat – házon belüli rendelkezésre álló kapacitástól függetlenül – továbbra is kiszervezzük.

75. A Bizottság fordítási stratégiáját oly módon terjesztik ki, hogy az a „nem lényegi” dokumentumok fordításával kapcsolatban is tartalmazzon iránymutatásokat, valamint a stratégia megerősíti a DGT koordinációs szerepét azáltal, hogy a DGT-n keresztül halad át valamennyi információ a fordítási megrendelésekkel kapcsolatban.

76. A Bizottság „termelékenység” alatt a „munkaarányra” utal, amelyen a fordító napi munkáját érti a megrendelések figyelembevételével, mivel a termelékenységet nem lehet pusztán a teljes munkaidős egyenértéken fordított oldalak számával mérni.

78. Az EU-intézményekben és a privát szférában készített fordítások összehasonlításakor az alábbi további tényezőket kell figyelembe venni:

- a) a szóban forgó nyelvtől függően jelentősen változik a szakfordítók piaca;
- b) fontos probléma, hogy a szabadúszó fordítások minősége következetlen, és ezért nehéz hatékonyan programozni a minőség-ellenőrzési tevékenységeket;
- c) a fordítóügynökségekben gyakran lazábbak a struktúrák, mivel nem állandó munkaviszonnyal alkalmazott egyéni fordítók sorának adhatják ki közvetlenül alvállalkozásba a fordítási megrendeléseket, ezért rugalmasabban alkalmazkodhatnak a változó igényekhez. Az uniós intézményeknek minőségi és függetlenségi okok miatt, valamint ahhoz, hogy megbirkózhassanak a megrendelések ingadozásával, illetve a váratlan megrendelésekkel, jelentős személyzetállományt kell fenntartaniuk.

Ezért a Bizottság úgy véli, hogy a külső fordításokból származó költségelnyök nem mindig ellensúlyozzák a minőséggel kapcsolatos kockázatokat az olyan politikai szervezetekben, mint például az európai intézmények.

79–80. A Bizottság hangsúlyozza, hogy a fordítók átlagos munkaarányának 2004-es és 2005-ös alakulása nem tipikus, és nem ad tiszta képet a fordítók teljesítményéről. Sokkal inkább betudható annak, hogy a megrendelésekben fellépő visszaesések strukturális egyenlőtlenségeket teremtenek a nyelvi egységekben a megrendelések és az elkészített fordítások között, az EU-10 nyelvek tekintetében hiányoznak a tapasztalt fordítók, terminológiai adatbázisok és nyelvi memóriák, illetve az EU-10 fordítók jelentős időt töltenek a szabadúszó fordítások nagy számának lektorálásával (a Számvevőszék által előterjesztett munkaarány-statisztikákat nem igazították ki e tekintetben).

A megrendelések száma és az azokhoz kapcsolódó munkaarány a Bizottság politikai és jogalkotási tevékenységétől függően ingadozhat. A viszonylag magas költségű házon belüli fordítószerződés mellett többek között az az érv szól, hogy ezzel kiszolgálhatók a sürgős politikai szükségleteket, amiből viszont az következik, hogy a kevésbé aktív időszakokban számolni lehet bizonyos fokú pangó kapacitással.

A Bizottság számos kezdeményezést tett az EU-15 nem eljárásai nyelveire vonatkozó megrendelések strukturális visszaesésének megválaszolására:

- belső átcsoportosítások az új nyelvi osztályok, a DGT horizontális szolgálatait vagy egyéb bizottsági szolgálatok megerősítésére (2004-ben 32 létszámterv szerinti álláshely; 2005-ben 41; 2006-ra a tervek szerint 43; 2007-re pedig 205),
- az EU-15 külső fordításainak a 2003-as 20 %-ról gyakorlatilag nullára csökkentése,
- a kétirányú fordítás (fordítás a fordítók második nyelvére) bevezetése,
- a fordítók más főigazgatóságokhoz történő kirendelése.

Ezen intézkedéseket folytatják, és a Bizottság célja, hogy a személyzet szintjét 2006 végére valamennyi nyelvi osztályán a tényleges szükségletekhez igazítsa. Ugyancsak foglalkozni kíván a közvetlen kiszervezés és a főigazgatóságoknak a DGT felügyelete nélkül készített ún. „szürke fordításai” kérdésével a 2007-es és azon túli fordítási stratégia soron következő naprakészé tétele összefüggésében.

81. A Bizottság fokozza azon erőfeszítéseit, hogy nagyobb egyensúlyt teremtsen a különböző egységek munkaterheltségét illetően, mindezt az alábbiak által: a) az osztályok között a rugalmasság fokozása; valamint b) a nyelvi osztályokon belüli egységek között a portfóliók egyszerűsítése, amelyet a keresletmenedzsment-egység részlegeinek hasonló szerkezete is tükröz.

A Bizottság mindazonáltal kiemeli, hogy a különböző nyelvi osztályok jellegzetességeit és korlátozásait figyelembe kell venni munkaarányuk összevetésekor.

87. A Bizottság jelentős erőfeszítéseket tett 2004-ben, hogy a statisztikai rendszereket oly módon igazítsa ki, hogy azok a 2004. májusi fordítási stratégia végrehajtásának kapcsolódó mutatóit is felöleljék. A Bizottság jelenleg fejleszt ki egy adattárházat, amely részletesebb adatokat fog tartalmazni a fordítási munkafolyamatokról. 2006-ra tervezik egyes alapvető statisztikai fogalmak, mint például a „napi nyomás” felülvizsgálatát.

88. A Bizottság inkább összesített szinten (egységenként/osztályonként, fordítóátlagok stb.) alkalmaz munkaarányt, mert véleménye szerint ez alkalmasabb a fordítási munkafolyamat teljesítményének ellenőrzésére. A részletesebb szintű statisztikákat fenntartással kell használni, mivel azt különféle tényezők befolyásolják: fordítómemóriák és terminológiák elérhetősége, a fordító adott témában való jártassága, a fordító nyelvi kompetenciája a forrásnyelv tekintetében (a fordító harmadik, negyedik, sőt ötödik nyelve), minőségbiztosítási igyekezetek a „célnak megfelelés” megközelítés szerint stb. A fordítási munkafolyamat komplexitásából adódóan ilyen statisztikákat bonyolult és költséges összeállítani.

A Bizottság fordítási adatokat tartalmazó, jelenleg fejlesztés alatt álló tárháza – a lektorálás, átolvasás, korrektúra, szűrőpróbaszerű ellenőrzés és egyéb minőség-ellenőrzési műveletek elfogadott meghatározása alapján – részletesebb adatokat fog tartalmazni a minőség-ellenőrzésről, és egyértelművé teszi mindezek helyét és célját annak biztosításában, hogy a végterméke az adott célnak megfelelő legyen.

A munkateher és a kiszervezés közötti összefüggésekre tekintettel szem előtt kell tartani, hogy néha bizonyos fordításokat a házon belüli elérhető kapacitástól függetlenül is ki kell adni külsős fordításra (lásd még a 73. és 74. észrevételt).

A Bizottság nem határozott meg teljesítménymutatókat az IT fordítási eszközök termelékenységére gyakorolt hatásáról, de vannak elemzésre váró statisztikái. Az elvégzett fordítások éves mennyiségével és munkaarányával kapcsolatos adatok hozzáférhetők és összevethetők az IT fordítási eszközökre fordított kiadással. Mindazonáltal nem egyértelmű az összefüggés, mivel az első fázisokban a hatás mindig nagyobb.

89. A Bizottság véleménye szerint az IT eszközökbe történő beruházások termelékenységére gyakorolt hatásának felmérésekor figyelembe kell venni az automatikusan lefordított szövegegyeségeket.

A Bizottság munkaterheltségi statisztikáinak a fordítómemóriák és egyéb fordítássegítő eszközök hatása szerint történő kiigazítása jelentős befektetést jelentene. A termelékenységet befolyásoló egyéb tényezőket (mint például a negyedik vagy ötödik nyelvből történő fordítás hátrányai vagy egy jól ismert téma fordításának előnye) nehezebb felmérni.

91–95. A munkateher-megosztási rendszer kísérleti projekt volt a kölcsönös bizalom megteremtésére. Az eredmények nagyon pozitívak: a Bizottság felkínálta teljes, az EU-8 nyelvekre vonatkozó szabad fordítási kapacitását a többi intézménynek, és megegyezett valamennyi intézménnyel arról, hogy az EU-10 fordító osztályok – csekély erőforrásaik miatt – még nem tudnak teljes mértékben csatlakozni a munkateher-megosztási rendszerhez, abban 2006-ban vesznek részt.

A 2006-os munkateher-megosztási adatok a teljes mennyiség tartós és jelentős megnövekedéséről tanúskodnak. A Bizottság teljes mértékben elkötelezi magát a munkateher-megosztási mechanizmus alkalmazása és továbbfejlesztése mellett, azzal a megjegyzéssel, hogy a váratlan megrendelések ellátására mindig hagyni kell bizonyos fokú belső kapacitást.

A munkateher-megosztási rendszer potenciálja csökkenni fog azon folyamatban lévő intézkedések eredményeként, amelyek a nyelvi osztályok erőforrás-elosztását a tényleges szükségletekhez kívánják igazítani. E kiigazító intézkedéseket a Bizottság prioritásként tekinti.

Az, hogy az intézmények a teljes munkafolyamat átlagosan 20 %-át kiszervezik, ahelyett hogy egymás között megosztanák, annak tudható be, hogy a rendelkezésre álló szabad kapacitás és a munkamegosztási kérelem általában nem esik egybe a megrendelés ellátásához szükséges teljes időszak során.

A Számvevőszék által a szabadúszó tevékenységekkel kapcsolatban mintegy 11 millió euróra becsült további megtakarítások nem vonatkoznak a Bizottságra, mivel ez utóbbi 2004 májusától szabadúszó fordításait többnyire az EU-10 nyelvekre koncentráltta, és ezáltal a szabadúszó fordításokra szánt költségvetés további lehetséges megtakarításait szinte nullára redukálta.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

96. Megvannak azok az eljárások és eszközök, amelyekkel egyrészt a Bizottság főigazgatóságai eljuttatják fordítási megrendeléseiket a DGT-hez, másrészt a továbbiakban feldolgozzák e megrendeléseket.

Ajánlás

A Bizottság egyetért a Számvevőszék azon ajánlásával, hogy a főigazgatóságoknak és szolgálatoknak egyszerűsíteniük kell a fordítások megrendelésére alkalmazott eljárásaikat, és a fordítási stratégia küszöbön álló naprakész tételének kapcsán szabályokat/iránymutatásokat állapít meg a nem lényegi dokumentumok fordítására vonatkozóan.

97. A Bizottság teljesíteni tudta a fordítással kapcsolatos politikai és szerződéses kötelezettségeit. A Bizottság ugyancsak kiemeli, hogy elsősorban a csatlakozó államokat terheli a felelősség fordítási piacok kifejlesztése tekintetében, és ezt az üzenetet a Bizottság több alkalommal kommunikálta a kormányok felé.

Ajánlás

A Bizottság tudomásul veszi a Számvevőszék azon ajánlását, amelyben felszólítja a Bizottságot, hogy dolgozzon ki olyan cselekvési tervet, amely az EU-10 tagállamaiban és más tagjelölt országokban ismertebbé teszi a közösségi fordítási tevékenységet és felkelti az érdeklődést az iránt, ugyanakkor kiemeli, hogy már tett lépéseket a csatlakozó országok fordítói piacainak előkészítésére azért, hogy ismertebbé tette a Bizottság fordítási tevékenységeit és felkeltette az érdeklődést azok iránt: már csatlakozásuk előtt egységeket létesített az EU-10 tagállamok képviselőin, és nemrégiben az EU-2 csatlakozó országokban is. Az adott országokban ezen egységek aktív kapcsolatokat ápolnak a fordítók szakmai szervezeteivel, egyetemekkel és a médiával. A Bizottság „Látogató fordító” (Visiting translator) programját kiterjesztették az összes ilyen ország – ideértve Bulgáriát és Romániát is – egyetemére. Szakmai látogatásokat szerveztek ezen országokból a Bizottságba, és külön erőfeszítéseket tettek arra, hogy a DGT főigazgatójának 2005 elején Bulgáriába és Romániába tett látogatásai révén a média kellően foglalkozzon a fordítási tevékenységgel, illetve felkeltsék azok iránt a szakmai körök érdeklődését.

98. Ajánlás

A Bizottság örömmel fogadja a Számvevőszék azon ajánlását, hogy a fordítószolgálatok kössenek szolgáltatás-szint-megállapodásokat a megrendelőkkel. A DG SANCO és DG EMPL iránymutatásainak fordítására vonatkozóan már kötöttek ilyen szolgáltatás-szint-megállapodásokat: a főigazgatóságok teljes mértékben felmérték egész éves szükségleteiket, és a DGT nyelvi tanácsadást kínált számukra az eredeti dokumentumok megfogalmazását illetően, valamint megállapodtak a szövegek fordításának időbeli ütemezéséről.

99. Az EU-10 nyelvekre történő fordítások tekintetében a szabadúszó fordítások lektorálásához szükséges belső kapacitás hiánya a bővítést követő első néhány hónapra és azon dokumentumokra korlátozódott, amelyek a Parlament és a Tanács későbbi olvasata által nyújtott „védőhálóban” részesültek.

Ajánlás

A Bizottságnak kétségei vannak afelől, hogy a megelégedettségi felmérések rendszeres alkalmazása tényleg hozzáadott értéket képvisel-e. Mindazonáltal jelenleg vizsgálja a szolgáltatásminőség felmérésének legmegfelelőbb módját. Emellett jelentősen kap visszacsatolást és nyomon követi azt.

100. A belső fordításokra vonatkozó minőség-ellenőrzéseket (lektorálás és egyéb ellenőrzések) azzal a céllal végzik, hogy a célra alkalmas szövegeket biztosítsanak, de nem alkotnak minőségi mutatót, és nem alkalmazzák valamennyi fordításra (kockázatfelmérés). A külső fordításokat mintaoldal alapján értékelik, és a gyenge minőségűeket ezután lektorálják.

Ajánlás

A Bizottság egyetért a Számvevőszék ajánlásával arra vonatkozólag, hogy rendszeres szűrőpróbaszerű minőség-ellenőrzéseket végezzen. Minőségkezelési erőfeszítései részeként rendszert tervez bevezetni a minőség-ellenőrzési műveletek szisztematikusabb meghatározására, felügyeletére és dokumentálására. Egy jelenleg végzett átfogóbb minőség- és minőségmérési elemzés összefüggésében alaposan megvizsgálják egy mintaellenőrzéseket is tartalmazó szisztematikusabb megközelítést is.

101. Ajánlás

A Bizottság elfogadja a Számvevőszék ajánlását a közvetlen kiszervezés és a „szürke fordítások” mértékének ellenőrzéséről, és felmérést kezdeményez e szürke fordítások nagyságrendjének és a közvetlen kiszervezések mértékének pontosabb felmérésére. E felmérés következtetéseit felhasználják a 2007-re és azon túlmenően alkalmazott fordítási stratégia naprakésszé tételének előkészítéséhez.

102–103. A Bizottság kiszámította a 2002-es fordítási költségeit és oldalankénti költségeit, és az e jelentés tárgyát képező vizsgálat eredményére várva felfüggesztette a számítások további frissítéseit.

Ajánlás

A Bizottság elfogadja a Számvevőszék ajánlását arra vonatkozólag, hogy megfelelő igazgatási információkat biztosítson a fordítási tevékenységek költségéről, és – a Számvevőszék által alkalmazott módszertannal összhangban – jelenleg teszi naprakésszé költségszámítási és monitoringrendszerét az igazgatási információkat tartalmazó rendszeres jelentés részeként.

104. A munkaarányban történő visszaesés, illetve a különböző hivatalos nyelvek fordítási megrendeléseit és nyújtott fordításai közötti strukturális egyenlőtlenség a 2004 májusában bevezetett fordítási stratégia hatásainak tudható be. Ezen egyenlőtlenségek azonban átmeneti jellegűek, és jelenleg foglalkoznak velük.

E stratégia a közösségi költségvetés jelentős megtakarításaihoz teremtett alapot: közvetlen megtakarításokat értek el azáltal, hogy az új nyelvekre vonatkozó munkafelvételi célokat jelentősen a korábbi átlagok alá helyezték. További megtakarítások érhetőek el a régi nyelvekből történő jelenlegi átcsoportosításokkal és egyéb, humán erőforrás-kezeléssel kapcsolatos intézkedésekkel, valamint a fordítási stratégia folyamatos kiigazításaival.

105. A Bizottság jelentősen fejlesztette a fordítások előretervezésének kapacitását: a főigazgatóságokon belüli fordítási kapcsolattartók hálózatát frissítették, hogy specifikus kapcsolattartó pontokat biztosítsanak a DGT keresletmenedzsment-egysége számára, és hogy elősegítsék a főigazgatóságokon belüli fordítási kérdések koordinációját, valamint az upstream fordítási programozást.

Fokozott figyelmet fordítanak mind bizottsági, mind intézményközi szinten a fordítási szempontokra: megszervezték a jogalkotási javaslatok fordításának szoros nyomon követését a bizottsági, tanácsi és európai parlamenti nyilvántartásokkal együttműködésben. További erőfeszítéseket tesznek a Főtitkársággal, hogy tovább fejlesszék a fordítás programozási eszközöket az eGrefre

kontextusában. Rendszeressé váltak a Tanács elnökségével a fordítástervezésről és a prioritások meghatározásáról folytatott értekezletek, amelyek ugyancsak hozzájárulnak az előretervezés megerősítéséhez. Továbbá rendszeres, szolgálatok közötti értekezleteket szerveznek a fordítással kapcsolatban a Bizottság főigazgatóságával.

A Bizottság eltökélten folytatni kívánja a fentieket, hogy tovább fejlessze a fordítások előreprogramozását.

106. Bár 2004-ben tényleg voltak átmeneti problémák, a Bizottság mára kiigazította kiszervezési politikáját, és gyakorlatilag nullára csökkentette a kiszervezést viszont továbbra is fenntartják a nyelvi kompetenciákkal kapcsolatos egyedi hiányosságok (azaz sajátos nyelvi kombinációk) megoldására vagy szakszövegek esetében (pl. nemzetközi számviteli standardok, banki irányelvek stb.).

107. A Bizottság eltökélt szándéka, hogy folytassa szerepét, mint az intézményközi munkamegosztó rendszer elősegítője és aktív hozzájárulója. Ugyanakkor úgy véli, hogy a Számvevőszék potenciális megtakarításokra vonatkozó 11 millió eurós becslése nem vonatkozik a Bizottságra (lásd a 95. pontot).

A munkateher-megosztás továbbra is a különböző intézmények, azok időrendje, napirendje, munkájának eltérő jellegével kapcsolatos korlátozásoktól, valamint az előreláthatatlan és sürgős kérések megválaszolására bizonyos kapacitás fenntartásának szükségességétől függ.

Ajánlás

A Bizottság elfogadja a Számvevőszék ajánlását arra vonatkozólag, hogy a bizottsági szolgálatoknak a jövőben meg kell erősíteniük a fordítási tervezést, és kiemelni az e tekintetben tett erőfeszítéseket (lásd a fenti 105. pontot).

A Bizottság támogatja az intézményközi együttműködést, és ugyancsak elfogadja azon ajánlást, hogy foglalkozzon a közvetlen kiszervezéssel, és hosszabbítsa meg az intézményközi munkateher megosztására vonatkozó kísérleti projektet. Úgy véli azonban, hogy az intézményközi számlázási rendszer bevezetése olyan igazgatási terhet vonna maga után, amely aránytalan lenne az esetleges hasznokhoz képest.

108. Ajánlás

A Bizottság elfogadja a Számvevőszék ajánlását a fordítási folyamat további fejlesztéseivel kapcsolatban, és azok többségét már végre is hajtotta: a modern technológia alkalmazásával kapcsolatos legjobb gyakorlatokat rendszeresen kiadják; az új fordítók azonnal alkalmazzák a bevett gyakorlatokat és nagymértékben (100 %) alkalmazzák a számítógépes fordítási eszközöket. A számítógépes eszközök integrálása mind az igazgatási, mind a fordítási eszközök tekintetében folyamatban lévő projekt. Az előzetes feldolgozás automatikussá tétele fontos lépés volt ebben az irányban.

A Bizottság jelenleg 100-ról 200-ra növeli a DGT távalkalmazot-
tainak számát.

109. A Bizottság úgy véli, hogy megfelelő az igazgatási infor-
máció a fordítási költségek nyomon követéséhez. Mindazonáltal
folyamatosan frissítik és fejlesztik a statisztikai adatbázisokat,

hogy azokat a célirányos igazgatási információk fejlődő igényei-
hez alakítsák.

Ezen túlmenően a Bizottság előnyben részesíti az összesített sta-
tisztikákat, amelyek megfelelnek monitoringcélokra.
